

Belirli Süreli Dağıtım Sözleşmelerinin (Bayilik, Tek Satıcılık, Franchise) Feshinde Mahrum Kalınan Kâra Esas Sürenin Belirlenmesi^(*)

Determination of the Period for Loss of Profit in the Termination of
Fixed-Term Distribution Agreements (Dealership, Exclusive
Distributorship, Franchise)

Ekrem SOLAK^(**)

Tunahan Sefa AYDIN^(***)

Öz:

Bayilik, tek satıcılık ve franchise sözleşmeleri; çerçeve sözleşme niteliğinde, sürekli edimli borç ilişkisi teşkil eden, dağıtıcının kendi nam ve hesabına hareket ettiği isimsiz sözleşmeler olup taraflar arasında dikey bir dağıtım ilişkisi kurması itibarıyla dağıtım sözleşmeleri çatı kavramı altında irdelenmektedir. Belirli süreli dağıtım sözleşmelerinin süresi dolmadan önce -karşı tarafın kusuru nedeniyle- haklı nedene dayalı olağanüstü feshi veya haksız feshi mahrum kalınan kâr talebine yol açar. Haksız feshin sözleşmeyi sona erdirip erdirmediği tartışmalıdır. Makalemiz kapsamında, güven unsurunun ağır bastığı dağıtım sözleşmelerinde, taraflar arasındaki ilişkinin sürdürülmesinin fiilen mümkün olmayacağı; güven ilişkisinin zedelenmesinin ilişkiyi çekilmez hâle getireceği değerlendirilerek haksız feshin kusurlu ifa imkânsızlığına yol açtığı kabulüyle sözleşmenin sona erdiği ileri sürülmektedir. Mahrum kalınan kâra esas süre bakımından Yargıtay uygulamasında, makul süre esası benimsenmektedir. Ancak sürenin çoğu zaman üç ay veya altı ay gibi sürelerle sınırlı kaldığı ve bu sürelerin somut olaydan bağımsız şekilde standartlaştığı görülmektedir. Öğretide ise belirli süreli sözleşmeler bakımından olumlu zararın tazmini ve bakiye sözleşme süresi esas alınmaktadır. Bu

^(*) Araştırma Makalesi / *Research Article*
Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 06.02.2026
Yayınlanmasının Kabul Edildiği Tarih: 02.03.2026
DOI: 10.58733/İmhfd.1883407

Bu makaleye atf için: Ekrem Solak ve Tunahan Sefa Aydın, 'Belirli Süreli Dağıtım Sözleşmelerinin (Bayilik, Tek Satıcılık, Franchise) Feshinde Mahrum Kalınan Kâra Esas Sürenin Belirlenmesi' 2026 11(1) İMHFD 621-650

^(**) *Dr. Öğr. Üyesi*, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul - Türkiye
E-posta: ekrem.solak@medeniyet.edu.tr
Orcid: 0000-0002-2694-892X

^(***) *Arş. Gör.*, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul - Türkiye
E-posta: tunahan.aydin@medeniyet.edu.tr
Orcid: 0009-0000-8563-9839

yaklaşım makalemizde de benimsenmekle birlikte zararı azaltma külfeti ile dengelenmesi gerektiği savunulmaktadır. Tazminat alacaklısının bu külfeti yerine getirmemesi hâlinde tazminatın kapsamının somut olayın özelliklerine göre daraltılması gerektiği ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Dağıtım Sözleşmesi, Haklı Nedenle Fesih, Haksız Fesih, Mahrum Kalınan Kâra Esas Süre, Zararı Azaltma Külfeti.

Abstract:

Distribution agreements (dealership, exclusive distributorship, and franchise agreements) are atypical contracts that constitute framework agreements with continuing obligations, in which the distributor acts in its own name and on its own account. By establishing a vertical distribution relationship between the parties, these contracts are examined under the umbrella concept of distribution agreements. Extraordinary termination for just cause due to the fault of the counterparty, or unjust termination of fixed-term distribution agreements before the expiration of the contractual term, gives rise to claims for loss of profit. In cases of unjust termination, whether the contract terminates is debatable. In this article, it is argued that in distribution agreements, where the element of trust predominates, continuation of the contractual relationship between the parties is practically impossible; the impairment of the relationship of trust renders the relationship intolerable. Accordingly, it is maintained that unjust termination leads to culpable impossibility of performance and therefore results in the termination of the contract. With regard to the period forming the basis of loss of profit, the practice of the Court of Cassation adopts the reasonable period principle. However, such periods are often limited to three or six months and have become standardized independently of the specific circumstances of the case. In legal doctrine, by contrast, compensation for positive damages and the remaining contractual term are taken as the basis for fixed-term contracts. This approach is also adopted in this article; however, it is argued that it should be balanced by the duty to mitigate damages. If the creditor of compensation fails to fulfill this duty, the scope of compensation should be reduced in light of the specific circumstances of the case.

Keywords:

Distribution Agreement, Termination for Just Cause, Unjust Termination, Period for Loss of Profit, Duty to Mitigate Damages.

Extended Summary:

Distribution agreements are widely used in practice but lack a legal framework under Turkish law. These agreements are therefore classified as innominate contracts. Legal studies examine these agreements under a common conceptual framework due to their shared structural and functional characteristics. This study follows the same approach and, for consistency, refers to these contract models as “distribution agreements” and refers to the parties as the “supplier” and the “distributor”.

Distribution agreements establish long-term contractual relationships aimed at organising the distribution of goods or services within a structured network. These contracts function as framework agreements giving rise to ongoing obligations and are characterised by an element of mutual trust. The distributor acts in its own name and on its own account, but is economically integrated into the supplier’s distribution system. These characteristics play a decisive role when assessing the legal consequences of termination, particularly with regard to claims for loss of profit (*lucrum cessans*).

The study focuses on a frequent and controversial issue in practice: determining the period to be used as the basis for calculating loss of profit when a fixed-term distribution agreement is terminated before the end of the contract term. This issue typically arises when the agreement is terminated either through extraordinary termination based on just cause or through unjust

termination. In both scenarios, the question is whether compensation should be limited to a “reasonable period” after termination or extended to the remaining contract term.

In fixed-term distribution contracts, ordinary termination is not possible before the contract term expires. Early termination is only possible through extraordinary termination, which requires the existence of a justifiable reason that objectively makes the continuation of the contractual relationship intolerable. If such a reason exists, the contract is terminated prospectively upon receipt of the notice of termination. Compensation for loss of profit arises if the termination is attributable to the fault of the other party.

More complex issues arise in cases of unjustified termination. In Turkish law, there is a difference of opinion as to whether unjustified extraordinary termination terminates the contract. The prevailing view argues that such termination is invalid and therefore cannot have the effect of termination. Alternative solutions have been proposed, including converting the termination into an ordinary termination or granting the non-terminating party the right to choose. In contrast, the Court of Cassation’s precedent considers unjustified termination as an act that terminates the contract, leaving the terminating party liable for compensation.

This study adopts the latter approach. Distribution agreements are trust-based relationships that envisage long-term cooperation. When one of the parties declares that it will not abide by the agreement, the continued performance of the agreement becomes impossible. In such cases, unjust termination should be regarded as a situation that causes fault-based impossibility of performance, leads to termination of the contract, and transforms the relationship into one of compensation. From a practical standpoint, this solution avoids forcing the parties to continue a contractual relationship that has already suffered serious damage.

In this context, the study examines the period to be considered in calculating loss of profit after early termination. In the jurisprudence of the Court of Cassation, the approach adopted is the principle of “reasonable time”. According to this approach, compensation is limited to the period necessary for the distributor to establish a substitute commercial activity or a similar distribution relationship.

Although court decisions repeatedly emphasise that the reasonable period must be determined according to the circumstances of each case, a tendency towards standardisation is observed in practice. Many decisions limit the compensation period to three or six months and do not provide detailed case-specific reasoning. In certain cases, expert opinions suggesting longer periods have been disregarded in favour of these standard periods.

This study critically evaluates this practice. Limiting compensation to a standardised reasonable period is incompatible with the nature of fixed-term contracts and the principle of expectation loss. The interest protected in such contracts is the performance of the contract until its agreed termination date. Restricting compensation to a limited period may undermine this expectation interest and encourage unjustified termination by allowing the terminating party to exit the contract at a relatively low cost.

In contrast, the prevailing view in doctrinal literature argues that, in the event of early termination of fixed-term contracts, loss of profit should, in principle, be calculated based on the remaining contract term. This view is articulated in various ongoing contractual relationships, including exclusive distributorship, dealership, franchise, and agency agreements. Although doctrinal justifications may differ, there is broad consensus that the remaining term best reflects the positive damage suffered by the non-terminating party.

This study supports the doctrinal approach. As a rule, in the event of early termination of fixed-term distribution contracts, compensation for loss of profit should be based on the remaining contract term, whether the termination occurred through justified extraordinary termination attributable to the fault of the other party or through unjustified termination. However, this rule cannot be absolute. It must be balanced with the duty to mitigate damages, which constitutes one of the fundamental principles of Turkish contract law.

GİRİŞ

Bayilik, tek satıcılık veya franchise gibi adlar altında ticari hayatta yaygın bir şekilde akdedilen sözleşmeler mal ve hizmetlerin nihai tüketicilere ulaştırılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu sözleşmeler öğretilde ve uygulamada dağıtım sözleşmeleri olarak anılmaktadır. Dağıtım sözleşmeleri aracılığıyla sağlayıcılar (üretici, toptancı veya ithalatçı) ürün ve hizmetlerini farklı şehirlerdeki, hatta farklı ülkelerdeki dağıtıcılara (bayi, tek satıcı veya franchise alan) ulaştırılmaktadır. Dağıtıcılar ise ticari faaliyetlerini kendi ad ve hesaplarına yürüterek bu ürün ve hizmetlerin nihai tüketicilere ulaştırılmasını üstlenmektedir.

Dağıtım sözleşmeleri mevzuatımızda tipik sözleşmeler arasında düzenlenmemektedir. Bu sözleşmelerin açıkça düzenlenmemiş olması, özellikle sözleşmenin sona ermesi ve bu sona ermenin hukuki sonuçları bakımından önemli tartışmaları beraberinde getirmektedir. Taraflar arasında sürekli edimli borç ilişkisi doğuran bu sözleşmelerin feshi halinde feshin haklı nedene dayanıp dayanmadığının ve erken fesih nedeniyle mahrum kalınan kâr taleplerinin sıklıkla uyuşmazlıklara konu olduğu görülmektedir. Bu uyuşmazlıklarda karşılaşılan sorunlardan biri, sözleşmenin belirli süreli akdedilmiş olması halinde; süresi dolmadan önce gerçekleştirilen feshin yol açacağı mahrum kalınan kârın belirlenmesinde hangi sürenin esas alınacağıdır. Örneğin bir yıllık akdedilen sözleşme üçüncü ayında feshedildiğinde, hangi süreye kadar kâr mahrumiyeti kaynaklı tazminata hükmedilmesi gerektiği sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada tazminat hesabında iki farklı yaklaşım bulunduğu gözlenmektedir. Yargı kararlarında benimsenen yaklaşıma göre, tazminat alacaklısının benzer bir dağıtım sözleşmesi akdedebileceği “makul süre” esas alınarak mahrum kalınan kârı tazmin edilecektir. Öğretinin ortaya koyduğu ikinci yaklaşım ise mahrum kalınan kârın hesaplanmasında bakiye süreyi dikkate almaktadır. Bu bağlamda öğretisi, Yargıtay uygulamasından belirgin bir şekilde ayrılmakta ve görüş birliğiyle bakiye sözleşme süresinin dikkate alınması gerektiğini kabul etmektedir. Bu kabul, temelde olumlu zarara ve ifa menfaatinin karşılanması gereğine dayanmaktadır.

Yargı kararlarında benimsenen yaklaşım ile öğretilde savunulan görüş arasındaki ayrışma, kâr mahrumiyetinin hesaplanmasında esas alınacak zaman aralığına ilişkin tartışmanın teorik ve pratik önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda çalışmamızda kâr mahrumiyeti için esas alınacak zaman aralığının tespiti bakımından hangi ölçütlerin uygulandığı ve uygulanması gerektiği hususları incelenmektedir. Bu itibarla makalemizde, öncelikle genel olarak dağıtım sözleşmeleri incelenecek, ardından; haklı nedenle fesih ve haksız fesih hallerinde mahrum kalınan kâr talebinin şartları ve niteliği ele alınacak; bu bağlamda, özellikle haksız

feshin sözleşmeyi sona erdirip erdirmediği konusundaki tartışmaya değinilecek ve görüşümüz ortaya konulacak; son olarak mahrum kalınan kârın tespitinde hangi sürenin dikkate alındığı yargı kararları ve öğreti doğrultusunda değerlendirilerek süreye dair belirleyici olabilecek hususlarda çıkarımlarda bulunulacaktır.

I. GENEL OLARAK DAĞITIM SÖZLEŞMELERİ

Dağıtım kavramı, bir mal veya hizmetin sağlayıcıdan nihai tüketiciye ulaşmasını sağlayan ticari faaliyeti ifade etmektedir¹. Bu faaliyeti konu alan dağıtım sözleşmeleri, üç aşamalı pazarlama sistemi içindeki üretici, toptancı ve perakendeci arasında; ürünlerin belirli bir organizasyon çerçevesinde, süreklilik ve uzun vadeli işbirliği esasına dayalı olarak dağıtımını ve satışını sağlamak amacıyla akdedilmektedir². Bu itibarla dağıtım sözleşmesi, sağlayıcının tekrar satılması amacıyla dağıtıcıya sürekli bir şekilde ürün veya hizmet temin etmeyi; dağıtıcının da bu ürün veya hizmeti, kendi nam ve hesabına, ticari rizikosu da kendisine ait olmak üzere üçüncü kişilere satarak gelir sağlamayı amaçladığı; taraflar arasında dikey ilişki³ ve sürekli edimli borç ilişkisi doğuran çerçeve sözleşme olarak tanımlanmaktadır⁴. Fonksiyonları itibarıyla benzer edimler içeren⁵ ve bu doğrultuda ortak hüküm ve sonuçlar bağlanan bayilik⁶, tek satıcı-

¹ Cemile Demir Gökyayla, *Milletlerarası Özel Hukukta Tek Satıcılık Sözleşmeleri* (2. Bs., Vedat Kitapçılık 2013) 6; Meltem Küçükkayhan Aşçıoğlu, *Rekabet Hukuku ve Dağıtım Sözleşmeleri* (Adalet Yayinevi 2011) 1-2; Ayşe Nilay Şenol, *Bayilik Sözleşmesi Sona Ermesi ve Sonuçları* (Vedat Kitapçılık 2011) 3-4; İsmail Yılmaz Aslan, *Rekabet Hukuku* (Ekin Yayıncılık, 2021) 353; Özge Ay, *Otomotiv Sektöründeki Dağıtım Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hukuki İlişkilerin Rekabet Hukuku Düzenlemeleri Açısından İncelenmesi* (On İki Levha Yayıncılık 2017) 11-16; Burak Sak, *Dağıtım Sözleşmelerinde Denkleştirme İstemi* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 5.

² Demir Gökyayla (n 1) 6; Şenol (n 1) 3-4; Aslan (n 1) 354-355; Sak (n 1) 5.

³ Dikey anlaşma, Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2) (RG, T. 14.07.2002, S. 24815.) m. 2'de, "Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar" şeklinde tanımlanır; Dağıtım sözleşmelerinin dikey ilişki doğurması bakımından: Demir Gökyayla (n 1) 6; Aslan, (n 1) 353 vd.; Pelin Güven, *Rekabet Hukuku* (2. Bs., Yetkin Yayınları 2008) 134; Gamze Aşçıoğlu Öz, 'Rekabet Hukukunda Dikey Anlaşmalar' iç Kerem Cem Sanlı (ed), *Rekabet Hukuku ve Dikey Anlaşmalar* (On İki Levha Yayıncılık 2008) 2; Küçükkayhan Aşçıoğlu (n 1) 2; Şenol (n 1) 5-6.

⁴ Öğretideki dağıtım sözleşmesi tanımları için bkz.: Demir Gökyayla (n 1) 6; Aslan, (n 1) 353-355; Kerem Cem Sanlı, *Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunda Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği* (Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi No. 3, Ankara 2000) 167 dn 146; Ay, (n 1) 46-47; Öğretideki diğer tanımlar için bkz.: Sak (n 1) 11-14.

⁵ Franchise ve tek satıcılık arasındaki benzer edimleri inceleyen: Osman Berat Gürzumar, *Franchise Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerin Temelini Oluşturan Sistemlerin Hukukun Korunması* (Beta, 1995) 24; Franchise ve bayilik için bkz.: Şenol (n 1) 47-48.

⁶ Bayilik sözleşmesi, "tarafardan birinin (bayi) diğer tarafın mallarını satmak ve sürümünü artırmak üzere kendi adına ve hesabına dağıtmayı üstlendiği sürekli çerçeve sözleşmelerdir". Tanım ve unsurları için bkz. Şenol, (n 1) 10.

lık⁷ ve franchise sözleşmeleri⁸ ise öğretilerde dağıtım sözleşmesi çatı kavramı altında incelenmektedir⁹. Bu kapsamda, dağıtım sözleşmeleri kavramı etrafında; üretici, ithalatçı, toptancı, franchise veren kavramları için çatı kavram olarak “sağlayıcı”; bayi, tek satıcı, franchise alan kavramları içinse çatı kavram olarak “dağıtıcı” kullanılmaktadır¹⁰.

Dağıtım sözleşmeleri, sağlayıcı ile dağıtıcı arasındaki hukuki ilişkiyi ana hatlarıyla düzenlediğinden bir çerçeve sözleşme niteliği taşımaktadır¹¹. Bu kap-

⁷ Tek satıcılık sözleşmesi “... yapımcı ile tek satıcı arasındaki hukuki ilişkileri düzenleyen çerçeve niteliğinde, sürekli öyle bir sözleşmedir ki, bununla yapımcı, mamullerinin tamamını veya bir kısmını belirli bir coğrafi bölgede inhisar sahibi olarak satmak üzere sadece tek satıcıya göndermeyi, buna karşılık tek satıcı da, sözleşme konusu malları kendi adına ve kendi hesabına satarak malların sürümünü artırmak için faaliyette bulunmak yükümlülüğünü üstlenir”. Tanım için bkz. Demir Gökyayla (n 1) 32; Ayrıca tanım ve unsurları bakımından bkz. Haluk Tandoğan, ‘Tek Satıcılık Sözleşmesi’ (1982) 11 (4) BATİDER 1 vd.; Hasan İşgüzar, Tek Satıcılık Sözleşmesi (Dayınlarlı Yayıncılık 1989) 14 vd.; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri C. I/1* (Vedat Kitapçılık, 2008) 27; Mehmet Bahtiyar, Ali Ayli, Mehmet F. Şua ve Argun Karamanhoğlu, *Ticari İşletme Hukuku* (2. Bası, Beta, 2025) 301; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C. I.* (Vedat, 2008) 15-16; Nurkut İnan, ‘Tek Satıcılık Sözleşmesi ve Üçüncü Kişiler’ (1993) 17 (2) BATİDER 57; H. Ercüment Erdem, ‘Türk ve İsviçre Hukuklarında Denkleştirme Talebi’, *Türk Ticaret Kanunu İle İlgili Makaleler* (2009-2016) (On İki Levha Yayıncılık 2017) 4 vd.; H. Ercüment Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (3. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2024) 465 vd.; Şaban Kayihan, *Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi* (Umuttepe Yayın, 2018) 74; İsmail Kaya, *Acentelik Hukuku* (Adalet Yayınevi 2014) 55 vd.

⁸ Franchise sözleşmesi öğretilerde “franchise verenin, kendine ait üretim, işletme ve pazarlama sistemini oluşturan fikri ve sınai fikri ve sınai unsurlar üzerinde, franchise alana kullanma (lisans) hakları tanıyarak, onu kendi işletme organizasyonuna (söz konusu sisteme göre faaliyet gösteren işletmeler zincirine) entegre etmek ve onu bu sisteme dayanan ticari faaliyeti sırasında devamlı olarak desteklemek borcu altına girdiği; franchise alanın ise, kendisine kullanma hakkı verilen fikri ve sınai unsurları, franchise verenin tayin ettiği ilkeler doğrultusunda kullanarak franchise sistemine dâhil mal ve hizmetlerin sürümünü kendi nam ve hesabına yapmayı ve desteklemeyi, hem de franchise verene belli bir bedel karşılığında ödemeyi taahhüt ettiği; sürekli borç ilişkisi kuran, kanunda düzenlenmemiş ve tam iki tarafa borç yükleyen bir çerçeve sözleşme” olarak tanımlanmaktadır. Tanım için bkz.: Gürzumar (n 5) 1; Ayrıca tanım ve unsurları bakımından bkz.: Çiğdem Kırcı, *Franchise Sözleşmesi* (BATİDER, 1997) 21; Yeşim Ayata, *Franchise Sözleşmesinde Tarafların Borçları* (Vedat, 2015) 8 vd.; Kaya, *Acentelik Hukuku* (7) 60; Mehmet F. Şua, ‘Franchise Sözleşmesinin Tanımına Yeni Bir Bakış’ (2007) 4(2) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 57; Umut Yenioçak, *Franchise Sözleşmesi* (Seçkin Yayıncılık 2016) 25 vd.; Barış Cihan Cantürk, *Franchise Sözleşmesinde Denkleştirme İstemi* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 5 vd.; Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (n 7) 505 vd.

⁹ Demir Gökyayla (n 1) 7; Sak (n 1) 1-3; Çatı kavram olarak dağıtım sözleşmesi kullanımı için ayrıca bkz.: Arslan Kaya, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi: Acentelik* (2. Bs., Beta Yayıncılık 2016) 325; Karş.: Franchise sözleşmesinde, dağıtım unsuru değil lisans unsurunun baskın olduğu; franchise verenin hizmet ediminin, hizmetin doğası gereği franchise alan tarafından dağıtılamayacağı, franchise alanın ancak bu hizmeti franchise verenin sistemine tâbi olarak bizzat sunabileceği ve bu nedenle franchise ilişkisinde bir dağıtım ağından söz edilemeyeceği yönünde değerlendirme yapan: Thierry de Haller, *Le Contrat de Franchise en Droit Suisse* (Imprimeries Populaires Lausanne 1978) 33-36.

¹⁰ Dağıtım sözleşmesinin yukarıda aktarılan tanımında mündemiç niteliklerini birçok açıdan değerlendirmek mümkün olmakla birlikte yalnızca makalemizin konusu itibarıyla önem arz eden yönlerini aşağıda kısaca değerlendirmekte yetineceğiz.

¹¹ İşgüzar (n 7) 33; Demir Gökyayla (n 1) 21-23; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 5; Erdem, *Denkleştirme* (n 7) 6; Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (n 7) 473, 481-482, 513-514; Ay (n 1) 42; Şenol (n 1) 17-22; Gürzumar (n 8) 28; Kırcı (n 8) 22-24; Yenioçak (n 7) 37; Öğretilerde çerçeve sözleşme şu şekilde tanım-

samda, dağıtım sözleşmesiyle dağıtım ağının özellikleri ve sınırları ile taraflar arasında ileride akdedilecek birel (münferit) sözleşmelerin temel esasları düzenlenmektedir¹². Bu esaslar, dağıtım sözleşmesinin türüne göre değişiklik göstermektedir. Örneğin, dağıtıcının dağıtım sistemine girişi ve sonrasında sağlaması gereken koşullar, satış öncesi ve sonrası uyulması gereken kriterler, dağıtıcının işyerinin taşınması gereken özellikler, sağlayıcının dağıtıcıya temin edeceği belgeler, lisans temin koşulları, çalışanların eğitimi, müşteri memnuniyet oranları, dağıtıcının gerçekleştirilmesi gereken tanıtım faaliyetleri gibi hususlar çerçeve sözleşme niteliğindeki dağıtım sözleşmesinde düzenlenebilir. Sözleşmenin uygulanması aşamasında ise taraflar arasında mal ve/veya hizmet tedarikine ilişkin birel sözleşmeler akdedilmektedir¹³.

Dağıtım sözleşmesi ister belirli ister belirsiz süreli akdedilsin, taraflar arasında sürekli edimli bir borç ilişkisi oluşturur¹⁴. Sürekli edimli borç ilişkisinde borç, devamlılık gösteren sürekli bir davranış ile ifa edilir¹⁵. Dağıtım sözleşmelerinde genellikle yer alan “sağlayıcının dağıtıcıya sürekli olarak mal veya hizmet temin etme”, “dağıtıcının mal veya hizmetleri düzenli bir şekilde dağıtma”, “tarafların karşılıklı sadakat ve özen yükümlülükleri” veya “sağlayıcının fikri mülkiyet haklarını kullandırma” “sürüm arttırma” gibi edimler sürekli edimlere örnek teşkil etmektedir¹⁶.

lanmaktadır: “çerçeve sözleşme taraflar arasında sürekli bir bağlılık doğuran öyle bir sözleşmedir ki, bununla onlar arasındaki borç ilişkisi bütün ayrıntılarıyla düzenlenmemekte, bu ayrıntıların tamamlanması yine aynı taraflar arasında yapılacak birel sözleşmelere bırakılmaktadır; çerçeve sözleşme, ileride taraflar arasında kurulacak olan birer sözleşmelerden farklı, bunların temelini ve kaynağını oluşturan, tarafları belli esaslar içinde sözü geçen birel sözleşmeleri kurmak borcu altına sokan bir sözleşmedir”. Tanım için bkz. Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 32.

¹² İlgüzar (n 7) 33; Gürzumar (n 5) 28; Demir Gökyayla (n 1) 21-23; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 32; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 6) 5; Yeniocak (n 7) 37.

¹³ İlgüzar (n 7) 33; Gürzumar (n 5) 28; Demir Gökyayla (n 1) 21-23; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 32; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 5.; Küçükayhan Aşçıoğlu (n 1) 4.

¹⁴ İlgüzar (n 7) 67-68; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 6) 32; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 5-6, 26; Demir Gökyayla (n 1) 20-21; Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (n 7) 481-482; Kırca (n 8) 20; Gürzumar (n 5) 26; Yeniocak (n 7) 35-36.

¹⁵ “Sürekli edim” ve “sürekli borç ilişkisi” kavramları için bkz. Özer Seliçi, *Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi* (Fakülteler Matbaası 1976) 4 vd; Selahattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop, *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (7. Bs., Filiz Kitabevi 1993) 10; Necip Kocayusufoğlu (Hüseyin Hatemi, Rona Serozan ve Abdulkadir Arpacı), *Borçlar Hukuku Genel Bölüm C. I* (Vedat Kitapçılık 2017) 37-38; M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I* (21. Bs., Vedat Kitapçılık 2023) 12-13; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (28. Bs., Legem Yayinevi 2023) 110-111; Rona Serozan, *Sözleşmeden Dönme* (Vedat Kitapçılık 2007) 162 vd.; Özcan Günergök ve Şaban Kayıhan, *Borçlar Hukuku Dersleri (Genel Hükümler)* (2. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2024) 25.

¹⁶ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 27-32; Kırca (n 8) 21; Demir Gökyayla (n 1) 21.

Dağıtım sözleşmesinin sürekli edimli borç ilişkisi niteliğine bağlı olarak - ifa safhası başladıktan sonra¹⁷ sözleşmeden geriye etkili (*ex tunc*) bir şekilde dönmek mümkün olmamakta¹⁸; dönmenin yerini ileri etkili (*ex nunc*)¹⁹ fesih kavramı almaktadır²⁰. Bu nedenle, feshin sözleşme üzerinde doğurduğu etki²¹ ile zarar ve tazminatın belirlenmesi, ani edimli borç ilişkisine göre farklı değerlendirilmelerde bulunmayı gerektirmektedir²².

Dağıtım sözleşmesinin sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşme olmasının sonuçlarından bir diğeri, taraflar arasında ani edimli borç ilişkilerine nazaran daha yoğun ve artan bir güven ilişkisi kurmasıdır²³. Bu güven ilişkisinin sonucu olarak taraflar, borç ilişkisinin bir anda sona ermeyeceği ve hatta süre sonunda uzatılacağı beklentisi içindedir²⁴. Dolayısıyla sözleşmenin feshi sebebiyle ileri sürülen taleplerin, özellikle de mahrum kalınan kârın hukuki dayanağının ve hangi süre bakımından talep edilebileceğinin, sürekli edimli borç ilişkilerine özgü ilkeler çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir²⁵.

Dağıtım sözleşmelerinde dağıtıcı kendi nam ve hesabına hareket etmektedir²⁶. Başka bir ifadeyle dağıtıcılar, dağıtım konusu malları sağlayıcıdan satın

¹⁷ Serozan, *Dönme* (n 15) 167. Karş.: TBK m. 126: “İfasına başlanmış sürekli edimli sözleşmelerde, borçlunun temerrüdü hâlinde alacaklı, ifa ve gecikme tazminatı isteyebileceği gibi, sözleşmeyi feshederek, sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zararın giderilmesini de isteyebilir”.

¹⁸ Fikret Eren ve Ünsan Dönmez, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi C. II* (Yetkin Yayınları 2022) 2444; Borçlar Hukuku Şerhi, 2444; Serozan, dönmenin sözleşme ilişkisini geriye etkili olarak ortadan kaldırmadığını savunmakla birlikte sürekli edimli sözleşmelerde yine de dönmenin mümkün olmadığını, zira dönmenin sonucundaki edim iadesinin mümkün olmadığını ifade eder. Bu hususta bkz.: Serozan, *Dönme* (n 15) 170-171.

¹⁹ Seliçi (n 15) 81; Serozan, *Dönme* (n 15) 171; Vedat Buz, *Borçlunun Temerrüdünde Sözleşmeden Dönme* (Yetkin 2014) 82; Oğuzman ve Öz, *C. I* (n 15) 462-463; Eren ve Dönmez (n 18) 2444; Şenol (n 1) 193; İlgüzar (n 7) 153; Kırca (n 8) 181; İlhan Helvacı, *Turkish Contract Law*, 178; Sözleşme ileri etkili olarak feshedilse de fesihle birlikte tarafların daha önce birbirine verdiklerinin iadesinin gerektiği (tasfiye borçları) hakkında: Seliçi (n 15) 120; Barış Demirsatan, *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi* (2. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2021) 281.; Sözleşme ileri etkili olarak son bulduğu için sona ermeden önceki borca aykırılıklar nedeniyle doğan zararlardan sorumluluğun devam ettiği ve koşulları oluşması halinde genel hükümlere göre tazminat istenebileceği hakkında: Seliçi (n 15) 119; Demirsatan (n 19) 283-284. Karş.: Demir Gökyayla (n 1) 213-214.

²⁰ Seliçi (n 15) 207 vd.; Serozan, *Dönme* (n 15) 169-170; Eren ve Dönmez (n 18) 2444; İlhan Helvacı, *Turkish Contract Law*, 178.

²¹ Haklı ve haksız fesih bakımından bkz.: II. Bölüm.

²² Serozan, *Dönme* (n 15) 165; Kırca (n 8) 22.

²³ Seliçi (n 15) 34 vd., s. 156; Serozan, *Dönme* (n 15) 165; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 27; Demir Gökyayla (n 1) 20-21.

²⁴ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 32; Küçükkayhan Aşçıoğlu (n 1) 6.

²⁵ Serozan, *Dönme* (n 15) 165.

²⁶ Küçükkayhan Aşçıoğlu (n 1) 6-7; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 32; Demir Gökyayla (n 1) 46-47; İlgüzar (n 7) 15; Şenol, (n 1) 22-23; Gürzumar (n 5) 22; Kırca (n 8) 24-25.

alıp daha sonra kendi ad ve hesaplarına tekrar satarlar. Bu yönüyle dağıtım sözleşmeleri müvekkil ad ve hesabına hareket eden acenteden ayrılmaktadır²⁷. Buna karşılık, dağıtım ilişkisi içinde dağıtıcı, diğer bağımsız satıcıların aksine sağlayıcının kurduğu dağıtım ağıyla ekonomik olarak bütünleşir; dağıtım ağının bir aktörü haline gelir²⁸. Bu nedenle dağıtıcı, her ne kadar kendi ad ve hesabına hareket etse de dağıtım ilişkisi içinde sağlayıcının pazarlama politikalarının ve stratejik kararlarının bir parçası haline gelir. Dolayısıyla sağlayıcı ile dağıtıcı arasındaki ilişki taraflar arasında basit bir art arda teslimli satış ilişkisini aşan bir bağlılık ve menfaat birliği ortaya çıkarmaktadır²⁹.

Dağıtım sözleşmeleri, kanunda düzenlenen sözleşmelerden olmadığından isimsiz sözleşme niteliği taşımaktadır³⁰. İsimsiz sözleşmelerin alt kırımları bakımından, tek satıcılık sözleşmesi³¹ ve bayilik sözleşmesi³² *sui generis* sözleşmeler arasında; franchise sözleşmesi ise karma sözleşmeler arasında³³ kabul edilmektedir. Dağıtım sözleşmelerinin isimsiz sözleşme niteliği, sözleşmenin feshi halinde tazminatın belirlenmesi hakkında hangi hükümlerin uygulanacağı konusunda belirsizlik doğurmaktadır. Bu sözleşmelere kural olarak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ("TBK") genel hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmekle³⁴ birlikte özel hükümlerin kıyasen uygulanabilirliği öğretide tartışmalıdır³⁵. Fesih ve tazminatın belirlenmesine ilişkin verilen Yargıtay kararlarında

²⁷ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 32; Demir Gökyayla (n 1) 46-47; İşgüzar (n 7) 15; Şenol (n 1) 22-23; Gürzumar (n 5) 22; Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku* (31. Bs., Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2025) 225-227; A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 16; Kaya, *Acentelik Hukuku* (n 7) 9-13, 49-69; Arslan Kaya (Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Füsun Nomer Ertan), *Ticari İşletme Hukuku* (İstanbul 2019) 838-839; Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku* (Seçkin Yayıncılık 2020) 341; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar* (Yetkin, 2024) 579 vd.; Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (n 7) 423-424.

²⁸ Örneğin franchise bakımından franchise alan ile franchise veren arasındaki işbirliğinin çok sıkı olması bakımından bkz.: Kırca (n 8) 29; Franchise alanın bağımsızlığının tek satıcılığa göre oldukça sınırlı olduğu yönünde: Kırca (n 8) 93.

²⁹ Demir Gökyayla (n 1) 47; Küçükayhan Aşçıoğlu (n 1) 10.

³⁰ Genel olarak isimsiz sözleşmeler hakkında bkz.: Erden Kuntalp, *Karışık Muhtevalı Akit* (2. Bs., Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü) 106 vd.; Saibe Oktay, 'İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması' (1996) 55(1-2) İstanbul Hukuk Mecmuası 263 vd.

³¹ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 27, 39-40; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 13-14; İşgüzar (n 7) 36; Demir Gökyayla (n 1) 51; Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (n 7) 472.

³² Şenol (n 1) 34.

³³ Ayata, *Franchise* (n 8) 14; Gürzumar (n 5) 20; Kırca (n 8) 61; Arkan (n 27) 227; Reha Poroy ve Hamdi Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku* (Vedat Kitapçılık 2018) 297; Yeniocak (n 8) 34.

³⁴ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 13; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 15; Oktay, 'İsimsiz Sözleşmeler' (n 30) 275; Kuntalp (n 30) 226 vd.

³⁵ İsimsiz sözleşmelerden *sui generis* sözleşmelere özel hükümlerin uygulanamayacağı, ancak karma sözleşmelerde kanunda düzenlenen unsurları itibarıyla özel hükümlerin uygulanabileceği ve bu husustaki te-

acentelik hükümlerinin bayilik sözleşmelerine kıyasen uygulanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmekle³⁶ birlikte, hizmet sözleşmesini kıyasen uygulayan bir Bölge Adliye Mahkemesi kararının Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından ilave gereksiz onandığı³⁷ tespit edilmektedir.

II. BELİRLİ SÜRELİ DAĞITIM SÖZLEŞMESİNİN FESHİNİN MAHRUM KALINAN KÂR TAZMİNATINA YOL AÇTIĞI HALLER

Belirli süreli dağıtım sözleşmesinin feshi hâlinde kâr mahrumiyetinin hangi şartlar altında tazmin edilmesi gerektiği sorusu gündeme gelmektedir. Öncelikle, kâr mahrumiyeti -talebi için sözleşmenin sona ermesi gerekmeyecek şekilde birlikte-sözleşmenin sona erdiği her hâlde tazminat talebine konu olmaz. Öyle ki belirli süreli dağıtım sözleşmesi, sürenin dolmasıyla kendiliğinden sona erer³⁸. Ancak

oriler hakkında bkz.: Oktay, ‘İsimsiz Sözleşmeler’ (n 30) 275-277; Benzer şekilde karma sözleşmeler bakımından görüş ve değerlendirmeler için bkz.: Kuntalp (n 30) 226 vd.; Acentelik ve adi ortaklık gibi sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelere ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabileceği hakkında: Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 15; Sürekli borç ilişkisi doğurması benzerliğinden hareketle acentelikle ilgili bazı hükümlerin tek satıcılık hakkında kıyasen uygulanabileceği: İlgüzar (n 7) 41; Arkan (n 27) 226; Erdem, *Milletlerarası Ticaret Hukuku* (n 7) 474; Hizmet sözleşmesine dair hükümlerin gerektiğinde franchise için kıyasen uygulanabileceği: Gürzumar (n 5) 23; Hizmet ve acentelik hükümlerinin franchise için kıyasen uygulanabileceği: Kırca (n 8) 181.

³⁶ “... her ne kadar 6102 Sayılı Kanun’un 121/4 hükmündeki üç aylık ihbar süresinin doğrudan esas alınması doğru değil ise de davacının davalı firmaya benzer tanınırlıkta bir firma ile benzer bir bayilik ilişkisi kurması için gereken makul sürenin üç ay olarak kabul edilebileceği ... Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına...” Yargıtay 11. HD, E. 2024/4597, K. 2025/2897, T. 28.04.2025, <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026; “... 3 aylık feshi ihbar süresinin kıyasen uygulanarak, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiştir.” Yargıtay 19. HD, E. 2008/12033, K. 2009/5950, T. 18.06.2009, <www.lexpera.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026); Benzer şekilde Bölge Adliye Mahkemesi kararı: “Somut olayda ise taraflar arasındaki ilişkinin bayilik sözleşmesinden kaynaklanması sebebiyle davacının sözleşmede kararlaştırılan rekabet yasağına ilişkin tazminat talebi hakkında acenteler için düzenlenen TTK’nın 123.maddesinin kıyas yoluyla uygulanması mümkün değildir.” İstanbul BAM 43. Hukuk Dairesi, E. 2021/1472, K. 2025/225, T. 28.02.2025, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

³⁷ “Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile ... mahkemece davacının sözleşmenin haksız feshi halinde, yoksun kalınan kazanç olarak bakiye 30 aylık süre için tazminat talep edileceğinin kabulünün, iki taraflı sözleşmelerin karşı tarafça haksız feshedildiği hallerde, kâr kaybı zararına uğrayan tarafın isteyebileceği zararın saptanmasında kıyasen uygulanması gereken, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun (6098 sayılı Kanun) 408 inci maddesine uygun olmadığı, zira bunun için öncelikle davacının fesihden sonraki dönemde, sözleşme süresinin sonuna kadar aynı mahiyette yeni bir işi bulup bulamayacağını, bulabilirse ne kadar sürede bulabileceğinin tespiti gerektiği... Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun’un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONAN-MASINA...” Yargıtay 11. HD, E. 2022/2583, K. 2023/6065, T. 23.10.2023, <www.lexpera.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

³⁸ Seliçi (n 15) 65 vd.; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) s. 27; İlgüzar (n 7) 139; Şenol (n 1) 120-121; Gürzumar (n 5) 169; Kırca (n 8) 171; Yeniocak (n 7) 109; Leylan Demirağ Aktaş, *Franchise Sözleşmesinin Sona Ermesi Halinde Tarafların Hak ve Yükümlülükleri* (On İki Levha Yayıncılık 2021) 57; Öte yandan, dağıtım sözleşmelerinde -çoğunlukla- ekonomik bakımdan güçlü tarafı oluşturan sağlayıcının sözleşmeyi kısa süreli kurmak suretiyle fesih riskini dağıtıcıya yüklemesinin sözleşmeye güvenererek ciddi yatırımlarda bulunan dağıtıcı bakımından ağır ekonomik sonuçlara yol açacağı; sözleşmeyi müzakere kapasitesi zayıf olan dağıtıcı tarafın, sözleşmenin süresi sonunda yenileceği yönünde haklı bir beklentisi oluşmuşsa bu

taraflar arasındaki sözleşmede yenileme klozunun bulunması³⁹ veya tarafların anlaşması ya da tarafların fiilen sözleşmeyi uygulamaya devam etmesi hallerinde süre dolmasına rağmen sözleşme sona ermez⁴⁰. Ayrıca; iflas, ölüm, ehliyet kaybı, aciz hali, irade sakatlığı, ikale gibi haller de dağıtım sözleşmesinin sona ermesine yol açabilir⁴¹. Çalışmamız kapsamında ise sözleşmenin sona ermesine yol açabilen bu haller dışlanarak fesih kaynaklı kâr mahrumiyeti irdelenmektedir.

Belirli süreli sözleşmenin feshi halinde kâr mahrumiyetinin bir tazminat olarak talep edilmesi ise ancak bazı hallerde mümkün olmaktadır: (i) sözleşme süresi dolmadan dağıtım sözleşmesinin haklı nedenle feshedilmesi ve feshin muhatabının kusurlu olması⁴² veya (ii) sözleşme süresi dolmadan haksız fesih beyanında bulunulması⁴³.

A. Sözleşmenin Haklı Nedenle Feshedilmesi

Belirli süreli dağıtım sözleşmelerinde tarafların karşı tarafa feshi ihbar ederek sözleşmeyi süresinden önce, yani olağan fesih ile sona erdirme imkânı bulunmamaktadır⁴⁴. Belirli süreli sözleşmeyi süre sonunu beklemeden sona erdir-

beklentinin de dikkate alınması gerektiği yönünde bkz.: İşgüzar (n 7) 143; Şenol (n 1) 123 vd.; Nil Karabağ Bulut, *Medeni Kanununun 23. Maddesi Kapsamında Kişilik Hakkının Sözleşme Özgürlüğüne Etkisi* (On İki Levha Yayıncılık 2014) 309-312; Aksine, sözleşmenin çok uzun süreli kurulmasının kişilik hakları ve ekonomik faaliyet özgürlüğü bakımından değerlendirilmesi için bkz.: İşgüzar (n 7) 102 vd.

³⁹ Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 27; Seliçi (n 15) 70; İşgüzar (n 7) 140; Şenol (n 1) 152-153; Kaya, *Acentelik Hukuku* (7) 204-205; Yenileme klozlarına genellikle “Sözleşme, [X] yıl süre ile akdedilmiştir. Taraflardan herhangi biri sözleşme süresinin bitiminden [Y] gün önce yazılı bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı şartlarla yenilenecektir” şeklinde yer verilir. Örnek için bkz.: Şenol (n 1) 153 dn 541. Böylesine bir klozun sözleşmeyi sadece ismen belirli süreli kıldığı, esas itibarıyla belirsiz süreli sözleşmenin feshine dair bir kloz olduğu: İşgüzar (n 7) 140.

⁴⁰ Belirli süreli sözleşmenin uygulanmaya devam edilmesi halinde sözleşmenin aynı şartlarla yenilenmiş mi sayılacağı yahut artık belirsiz süreli mi kabul edileceği tartışmalıdır. Bu hususta bkz.: Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 28-29; Bayilik sözleşmesinin belirsiz süreliye dönüşeceği yönünde: Şenol 158; Tek satıcılık sözleşmesinin belirsiz süreliye dönüşeceği yönünde: İşgüzar (n 7) 142-143; Franchise sözleşmesi için belirsiz süreliye dönüşeceği yönünde: Gürzumar (n 5) 169; Kanun koyucu acentelik bakımından bu hususu açıkça düzenler: TTK m. 121/2 uyarınca “belirli süre için yapılan bir acentelik sözleşmesinin, süre doluktan sonra uygulanmaya devam edilmesi hâlinde, sözleşme belirsiz süreli hâle gelir”. Kanun koyucunun, tarafların sözleşmeyi uygulamaya devam etme davranışına hukuki sonuç bağladığı görülür. Buna göre, taraflar arasındaki sözleşmenin belirsiz süreli olarak devam ettiği kabul edilir. Bu hususta bkz.: A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 205; Kayıhan (n 7) 199; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 9) 571.

⁴¹ Bu hususlarda bkz.: Seliçi (n 15) 81 vd.; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 58; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 32; Demir Gökyayla (n 1) 183-185; Gürzumar (n 5) 174-175; Yeniocak (n 7) 107-108; Demirsatan (n 19) s. 289-292.

⁴² Bkz. aşa. “II - A”. Ayrıca Yargıtay kararları bakımından bkz. aşa. “III”.

⁴³ Bkz. aşa. “II - B”. Ayrıca Yargıtay kararları bakımından bkz. aşa. “III”.

⁴⁴ Seliçi (n 15) 146; Demir Gökyayla (n 1) 164; Gürzumar (n 5) 169; Saibe Oktay Özdemir, ‘Uzun Süreli Sözleşmelerin Geçerliliği ve Sona Erme Düzeni’ (1997) 55 (3) İstanbul Hukuk Mecmuası 209, 216; Belirsiz süreli dağıtım sözleşmelerinde karşı akide fesih bildirimini önel verilerek sözleşmenin olağan fe-

menin yöntemi olağanüstü fesihtir⁴⁵. İster belirli süreli olsun ister belirsiz süreli olsun haklı sebebin varlığı halinde, dağıtım sözleşmesi; karşı tarafa bir önel verilmeksizin derhal⁴⁶ feshedilebilir⁴⁷. Haklı nedene dayanan olağanüstü fesihte, fesih bildirim⁴⁸ bozucu yenilik doğuran nitelikte olup⁴⁹ karşı tarafa varmakla hüküm doğurmaktadır⁵⁰. Böylece sözleşme, fesih bildiriminin karşı tarafa varmasıyla ileri etkili olarak (*ex nunc*) sona ermektedir⁵¹.

Feshin haklı nedene dayanıp dayanmadığı, fesih bildiriminde⁵² bulunan bakımından borç ilişkisinin “çekilmez” hale gelip gelmediği irdelenerek tespit edilmelidir⁵³. Haklı nedene yol açan çekilmezlik, çoğu kez bir tarafın kusurun-

sihle sona erdirilebileceği hakkında bkz.: İlgüzar (n 7) 150-152, Gürzumar (n 5) 170; Demirsatan (n 19) 234 vd. Bu durumda fesih bildirimini ile karşı âkide verilen süre sona erdiği anda borç ilişkisi sona erer, süre son bulana kadar sözleşme ayaktadır. Bu hususta bkz.: Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (Yetkin Yayınları 2021), 1210; Demirsatan (n 19) 235-237, 251-253. Belirli süreli sözleşmelerde karşı tarafa feshi ihbar ederek ihbar süresi sonunda sözleşmeyi -herhangi bir haklı nedene dayanmadan- olağan fesih ile sonlandırma imkânı bulunmamakla birlikte, taraflarca kararlaştırılması halinde olağan fesih ile sözleşmenin sonlandırılması mümkündür: Gürzumar (n 5) 169; Aktaş (n 38) 67. “*Kural olarak belirli süreli sözleşmeler, olağan fesih yoluyla sona erdirilememektedir; ancak sözleşmede bu yönde bir hükmün bulunması hâlinde olağan fesih suretiyle sözleşmenin sona ermesi mümkündür. Gerçekten de sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince taraflar, sözleşmeyi yapma, sözleşmenin karşı tarafını seçme, sözleşmenin içeriğini düzenleme ya da değiştirme, sözleşmenin tabi olacağı şekli belirleme ve nihayet sözleşme ile bağlı kalmama, yani sözleşmeyi sona erdirmeye özgürlüğüne de sahiptir.*” Yargıtay HGK, E. 2021/942, K. 2023/669, T. 21.06.2023, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

⁴⁵ Seliçi (n 15) 156 vd.; İlgüzar (n 7) 152 vd.; Serozan, *Dönme* (n 15) 120; Şenol (n 1) 40; Kırca (n 8) 181; Yeniocak (n 7) 109.

⁴⁶ Kırca (n 8) 181; A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 207-208; Demirsatan (n 19) 257, 280; Aksi görüşte, dürüstlük kuralına göre uygun süre tanınması gerektiği yönünde: Seliçi, (n 15) 157; Ayrıca, feshin hüküm doğuracağı tarihin fesih hakkını kullanan tarafta ötelenebileceği hakkında: Seliçi, (n 15) 52; Demirsatan (n 19) 280; İlhan Helvacı, *Hukuki Mütalaalar (2000-2010)* (On İki Levha Yayıncılık 2010) 368.

⁴⁷ İlgüzar (n 7) s. 152; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 30; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 56; Poroy ve Yasaman (n 33) 305; Kırca (n 8) 181; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1211; Acentelik bakımından TTK m. 121/1-c. 2 uyarınca “*sözleşme belirli bir süre için yapılmış olsa bile haklı sebeplerden dolayı her zaman fesih olunabilir*”. Hükme ilişkin olarak bkz.: A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 207; Özge Ayan, *Acentenin Denkştirme Talep Etme Hakkı* (Seçkin Yayıncılık 2008) 46; “*... haklı bir sebebin varlığı hâlinde taraflardan her biri belirli süreli acentelik sözleşmesini her zaman feshedebilir.*” Yargıtay HGK, E. 2021/942, K. 2023/669, T. 21.06.2023, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

⁴⁸ Fesih bildiriminin hukuki niteliğinin hukuki işlem olduğu yönünde: Demirsatan (n 19) 4 vd.; Hukuki işlem benzeri irade açıklaması olduğu yönünde: Buz (n 19) 71.

⁴⁹ Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/1, 3* (2. Bs., Seçkin Yayıncılık 2019) 612; A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 207. Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1211.

⁵⁰ Kırca (n 8) 181; Antalya (n 49) 612; A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 207; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1211; Demirsatan (n 19) 279-280; Haklı nedenin varlığını muhataba bildirmenin gerekli olmadığı yönünde: Yargıtay 3. HD, E. 1990/1959, K. 1992/96, T. 15.01.1992. Karar için bkz.: A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 209, 224-225.

⁵¹ Bkz. yuk. dn 19.

⁵² Fesih bildiriminin hukuki niteliğinin hukuki işlem olduğu yönünde: Demirsatan (n 19) 4 vd.

⁵³ Seliçi (n 15) 192 vd.; Pınar Altınok Ormancı, *Süreklî Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi* (Vedat Kitapçılık 2011) 133; A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 210; Kayıhan (n 7) 205; İlgüzar (n 7) 155; Yeniocak (n 7) 109-

dan kaynaklansa da haklı nedenle fesih için kusur şart değildir⁵⁴. Ancak belirtmeli ki haklı nedenle fesihte, karşı taraf ancak kusurlu ise tazminat yükümlüsü haline gelir⁵⁵. Diğer bir ifadeyle, haklı neden karşı tarafın kusurundan kaynaklanmıyorsa haklı nedenle feshin muhatabının tazminat ödemesi gerekmez. İlişkinin çekilmez hale geldiğini ispat yükü, olağanüstü fesih bildiriminde bulunan taraf üzerindedir (TMK m. 6) (HMK m. 190/1)⁵⁶. Çekilmezliğin ispatlanamaması, haksız feshе yol açmaktadır⁵⁷.

Olağanüstü feshе imkân tanıyan haklı nedenin objektif açıdan belirli bir ağırlık taşıması gerekmektedir⁵⁸. Örneğin, sözleşme ihlali teşkil eden her davranış haklı neden teşkil etmeyebilir⁵⁹. Buna karşılık, taraflardan biri sözleşmeden doğan edimlerini süreklilik oluşturacak şekilde ihlal ediyorsa veya bir kerelik ihlal ileride sürekli olarak edimlerin yerine getirilmeyeceğini ortaya koyuyorsa bu durum, somut olayın şartlarına göre olağanüstü fesih için haklı neden teşkil edebilir⁶⁰. Haklı nedenin varlığı tespit edilirken olağanüstü feshin son çare olması gözetilmelidir⁶¹. Bu itibarla haklı sebeple fesih, ahde vefa ilkesinden ayrılarak sözleşmeyi feshetme imkânı tanıdığından “*ultima ratio*”dur; eğer sözleşme

110; Çekilmezliğin, dürüstlük ve iyi niyet kurallarına göre tespit edileceği yönünde: Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 31; Seliçi (n 15) 192 vd.; Gürzumar (n 5) 172-173; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1211; Helvacı, *Mütalaalar* (n 46) 371; TMK m. 2 ve TMK m. 23’ün kendi başlarına dayanak teşkil edemeyeceği, kanun boşluğunun kanunun haklı sebeple fesih imkanını tanıdığı tipik sözleşmelerden tümel kıyasla doldurulması gerektiği: Demirsatan (n 19) 266 vd.; Haklı nedenin dayanağının TMK m. 23/2 olduğu yönünde: Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53) 115. Yazara göre, kişi, haklı sebeple feshе başvurarak sürekli borç ilişkisine duyulan ahde vefa karşısında kişisel özgürlüğünü korumaktadır.

⁵⁴ Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53) 158, A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 211; Kayıhan (n 7) 206.

⁵⁵ Şenol (n 1) 287; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 33; Demirsatan (n 19) 286; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1211-1212.

⁵⁶ Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53) 255; Demirsatan (n 19) 276-277.

⁵⁷ Demirsatan (n 19) 277.

⁵⁸ Seliçi (n 15) 196-198; Kırca (n 8) 183; Öğretide fesih nedeninin subjektif açıdan da belirli bir ağırlık taşıması gerektiği savunulmaktadır: Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53); Antalya (n 49) 610-611.

⁵⁹ Seliçi (n 15) 202; Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 57; Gürzumar (n 5) 173; A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 210 ve dn. 242; Kırca (n 8) 184-185; Şenol (n 1) 202-203, 217-218, 223; Karş.: Acentelik sözleşmesinin feshi bakımından “... yapılan kontrollerde davacının işlemlerinde eksiklik tespit edilmiş ise de bunların tamamlanması için uyarı yapılmadan sözleşmenin feshedildiği ve böylece feshin haksız olduğu...” Yargıtay 11. HD, E. 2000/5501, K. 2000/6116, T. 29.06.2000 kararı aktaran: A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 231.

⁶⁰ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 57; Gürzumar (n 5) 173; Haklı neden örnekleri için bkz. Şenol (n 1) 200 vd.; Ayan (47) 46; Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53) 262-263; Kırca (n 8) 183; Raziye Aksu Özkan, ‘Acentelik Sözleşmesinin Sona Ermesinde Haklı Sebebin İncelenmesi’ (2021) 80(1) *Ankara Barosu Dergisi* 1-46.

⁶¹ Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53) 121; “*Haklı sebebin takdirinde sözleşmenin tarafları arasında çıkan sorun ile buna uygulanacak yaptırım arasında orantılılık ilkesine riayet edilmeli ve olağanüstü fesih son çare olarak düşünülmelidir.*” Yargıtay 19. HD, E. 2016/5707, K. 2016/12723, T. 28.09.2016, <www.lexpera.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

ihlalinin bertaraf edebileceği alternatif başka bir yol varsa bu yolun işletilmesi gerekir⁶².

Haklı nedene yol açan çekilmezliğin tespiti bakımından, tarafların sözleşmede haklı sebeple feshe başvurmaya ilişkin koşulları belirleyerek sınırlamasının hakkın kötüye kullanılması teşkil edeceği, kötüye kullanma yasağının emredici olması nedeniyle buna ilişkin sözleşmesel hükümlerin kesin hükümsüz olacağı kabul edilmektedir⁶³. Benzer şekilde, taraflar sözleşmede haklı nedenleri sınırlama yoluna gitmeyip de bazı halleri haklı neden olarak öngörmüşse bu haller dışındaki nedenlerle de haklı nedenle feshe başvurulabilir⁶⁴. Keza, taraflara (veya taraflardan birine) herhangi bir nedene dayanmaksızın fesih hakkı veren sözleşme hükümleri ile feshin haklı nedene dayanması gereğinin bertaraf edilemeyeceği belirtilmelidir⁶⁵. Her halükârda, haklı neden bulunsa dahi -yahut sözleşmede bir tarafa olağanüstü fesih hakkı tanınmışsa dahi-⁶⁶ olağanüstü fesih hakkının kullanılmasının sınırı TMK m. 2 uyarınca hakkın kötüye kullanılması yasağı oluşturmaktadır⁶⁷. Haklı nedene dayansa da olağanüstü fesih hakkının dürüstlük kuralına aykırı kullanılması -örneğin haklı neden doğduktan oldukça uzun bir süre sonra fesih- haksız feshin sonuçlarını doğurmaktadır⁶⁸.

⁶² Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 121; Antalya (n 49) 609.

⁶³ Demirsatan (n 19) 263-264; Yargıtay 11. HD, E. 2011/11322, K. 2012/17843, T. 12.11.2012, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026; Aksi yönde: Gökhan Antalya, (n 49) 607-608, 610.

⁶⁴ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 57; Tandoğan, *Tek Satıcılık* (n 7) 32; Şenol (n 1) 198, 217; Karş.: "... bu durum davacı ile arasındaki bayilik sözleşmesinin feshi için haklı sebep olarak ileri süremeyecektir. Zira, sözleşmede fesih hallerine açıkça yer verilmiş olup, söz konusu durum sözleşmede fesih sebebi olarak yer almamaktadır." Yargıtay 11. HD, E. 2020/5238, K. 2022/1402, T. 02.03.2022, <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

⁶⁵ Kırca (n 8) 183-184; "Dairemizin 22/10/2014 tarih, 2014/7542 E - 2014/16209 K. ilamında da belirtildiği üzere sözleşmede herhangi bir sebep gösterilmeksizin fesih hakkının bulunduğu dair bir hüküm olması halinde dahi, sözleşmenin feshi için haklı bir sebebin bulunması gerekmektedir..." "Her ne kadar taraflar arasında sözleşmenin bir ay önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle her zaman herhangi bir neden bildirilmeksizin tek taraflı feshedilebileceği düzenlenmiş ise de Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2015/15206 E. 2016/4748 K. 27/04/2016 tarihli ilamında da belirtildiği şekilde haklı bir sebebin bulunması gerekmektedir." İstanbul BAM 45. Hukuk Dairesi, E. 2021/1547, K. 2025/696, T. 18.06.2025, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026; Aksi yönde karş.: İlhan Helvacı, *Hukuki Müteahhütler (2000-2010)* (On İki Levha Yayıncılık 2010) 49 vd.; Aktaş (n 38) 80.

⁶⁶ Tek taraflı olağanüstü fesih yetkisi veren sözleşme hükümlerinin sözleşme özgürlüğü çerçevesinde değerlendirileceği, kullanılmasının sınırı TMK m. 2 oluşturacağı ve bu husustaki Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 01.03.2005 tarihli ve E. 2004/7174 K. 2005/2029 sayılı kararı için bkz.: Yeniocak (n 7) 111-112.

⁶⁷ Demirsatan (n 19) 38-41; "...bayilik sözleşmesinin süresiz bir akit olması nedeniyle hakkın kötüye kullanılmaması şartı ile her zaman tek yanlı olarak fesih olunabileceği, davalının ceza-i şart talebinin yerinde olmadığı, ... davalı ... A.Ş.'nin akdi tek yanlı olarak hakkın kötüye kullanılması suretiyle fesih edildiğini kanıtlayamamış olmasına ... ONANMASINA" Yargıtay 19. HD., 286/11078, 14.11.2005, kararı aktaran: Demirsatan (n 19) 40 dn 154.

⁶⁸ A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 205-206; Şenol (n 1) 200; Demir Gökyayla (n 1) 230; Gürzumar (n 5) 174; Yeniocak (n 7) 111; Demirsatan (n 19) 41; Bir fesih nedeni olabilecek vakta karşısında uzun süre sessiz kaldıktan sonra feshe başvurulması halinde feshin haksız olacağı hakkında: Yargıtay 11. HD, E. 2015/4102, K. 2015/12210, T. 18.11.2015, <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

B. Sözleşmenin Haksız Feshi

Yukarıda izah edildiği üzere, dağıtım sözleşmesinin olağanüstü fesih ile derhal sona erdirilebilmesi için feshin haklı nedene dayanması gerekmektedir⁶⁹. Feshin haklı nedene dayanmaması halinde, haksız fesih bildirimini ile ortaya çıkan zararın haksız fesih bildiriminde bulunan kişi tarafından tazmin edilmesi gerekmektedir⁷⁰.

Feshin haklı nedene dayanmaması halinde sözleşmenin, fesih bildirimini neticesinde sona erip ermediği öğretide tartışmalıdır. Öğretide hâkim görüş, haklı nedene dayanmayan fesih beyanının geçerli olmadığını; bu sebeple taraflar arasındaki sözleşme ilişkisinin sona ermediğini savunmaktadır⁷¹. Bu görüşe göre bozucu yenilik doğuran hukuki işlem olarak fesih haksızdır ve dolayısıyla hükümsüzdür; bu nedenle sözleşmeyi sona erdirici etki taşımaz⁷².

Feshin geçersiz olduğunu tespit eden görüşün alt kırımlarına ayrıca değinmek gerekir. Bazı yazarlar, olağanüstü fesih bildirimini tahvil ile ayakta tutarak fesih bildirimini olağan fesih bildirimine dönüştüğünü ileri sürmektedir⁷³. Bir diğer görüş ise, kusurlu bir şekilde haksız fesihte bulunulmasının; karşı tarafta sözleşmeyi feshetmek için haklı neden oluşturduğunu, böylece karşı tarafın bu haklı nedene dayalı olarak sözleşmeyi feshederek tazminat talebinde bulunabileceğini öne sürmektedir⁷⁴. Öğretideki bir başka alt kırılımı yansıtan görüş ise feshin muhatabına seçimlik hak tanımaktadır: (i) Muhatap feshi kabul edebilir ve sözleşme ileri etkili olarak sona erer yahut (ii) muhatap feshi kabul etmez; bu durumda feshedenin fesih bildirimini, olağan fesih olarak değerlendirilir⁷⁵. Öğretide ileri sürülen bir diğer görüş, haksız fesih beyanının sürekli borç üzerindeki etkisini esas almaktadır: (i) Haksız fesih ile sürekli borç imkânsızlaşıyorsa sözleşme sona ermekte, ancak (ii) imkânsızlık oluşmuyorsa sözleşme yürürlükte kalmaya devam etmektedir⁷⁶. İkinci ihtimalde, haksız fesih bildirimini feshin mu-

⁶⁹ Bkz. yuk. II. A. ve ilgili dipnotlar.

⁷⁰ Demir Gökyayla (n 1) 207; Şenol (n 1) s. 287, 289; Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 252-253; Ayan (n 47) 84.

⁷¹ Seliçi (n 15) 158; Serozan, *Dönme* (n 15) 495 vd.; Buz (n 19) 237; İlgüzar (n 7) 152; Demir Gökyayla (n 1) 191; Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 219 vd.; Görüşü aktaranlar için bkz.: Ayan (n 47) 54; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1212-1213; Demirsatan (n 19) 298-301.

⁷² Seliçi (n 15) 150, 163; Serozan, *Dönme* (n 15) 495 vd.; Buz (n 19) 237; İlgüzar (n 7) 152; Demirsatan (n 19) 191; Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 219 vd.

⁷³ Seliçi (n 15) 158-159; Demir Gökyayla (n 1) 205; Şenol (n 1) 200.

⁷⁴ Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1213.

⁷⁵ Kırca (n 8) 185. Görüş ve eleştirisi için ayrıca bkz.: Demirsatan (n 19) 300-302.

⁷⁶ Demirsatan (n 19) 307-308.

hatabı bakımından sözleşmeyi feshetmek için haklı sebep oluşturmaktadır⁷⁷. Öğretide ayrıca, haksız feshin sonuçlarının TBK genel hükümleri kapsamında da düzenlenmediği, bu nedenle kanunda düzenlenen tipik sürekli edimli sözleşmeler için öngörülen hükümlerin kıyasen uygulanması önerilen çözümler arasındadır⁷⁸.

Öğretide azınlıkta kalan görüş ise fesih bildirimini ile birlikte sözleşmenin derhal sona erdiğini ileri sürmektedir⁷⁹. Bu görüşün gerekçesi öğretide acentelik bakımından TTK m. 121/4 hükmüne dayandırılmaktadır⁸⁰. Ek olarak bu görüşün, haksız feshin borçlunun sorumlu olduğu sonraki imkânsızlığa yol açtığı ve böylece haksız dahi olsa feshin sözleşmeyi sona erdirdiği fikrine dayandığı anlaşılmaktadır⁸¹. Yargıtay da haklı nedene dayanmayan fesih bildiriminiyle birlikte sözleşmenin sona erdiğini kabul etmektedir⁸².

Kanaatimizce sözleşmeyi haksız bir şekilde feshetme bildiriminde bulunan kimse, sözleşme ile bağlı kalmayacağını kesin olarak açıklamış olduğundan; kusurlu ifa imkânsızlığına yol açtığı gerekçesiyle sözleşmenin sona erdiğini kabul etmek gerekir. Bu kabulümüz ahde vefa ilkesini zayıflatarak tarafların istediğinde haksız feshe başvurmak suretiyle sözleşmeyi sona erdirmeye keyfiyeti

⁷⁷ Demirsatan (n 19) 310.

⁷⁸ Örneğin, adi kira sözleşmesine dair TBK m. 331; ürün kirasına dair TBK m. 369; hizmet sözleşmesine dair TBK m. 435 hükümlerinin kıyasen uygulanması önerilen çözümler arasındadır. Örnekler ve görüş hakkında bkz.: Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1211.

⁷⁹ Mehmet Helvacı ve Raziye Aksu, ‘Acentelik Sözleşmesinin Haklı Sebep ile Sonu Erilmesinde Fesih Usulünün İncelenmesi’ (2022) C. XII, S. 2, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 981, 989-990; Ayan (n 47) 55; Şenol (n 1) s. 289; Görüş hakkında bkz.: Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 1212-1213.

⁸⁰ Helvacı ve Aksu (n 79) 989-990.

⁸¹ Bu tespit bakımından bkz.: Demirsatan (n 19) 294; Bu yönde, hizmet akdinin haksız feshinin kusurlu ifa imkânsızlığına yol açtığını ve bu nedenle sözleşmeyi sona erdirdiğini ileri süren: M. Kemal Oğuzman, *Türk Borçlar Kanunu ve İş Mevzuatına Göre Hizmet İş Akdinin Feshi* (İsmail Akgün Matbaası 1955), 143 vd. Eleştirisi için bkz.: Serozan, *Dönme*, 497 dn 78.

⁸² Yargıtay HGK, E. 2011/11-693, K. 2012/88, T. 22.02.2012, <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026); Kararın eleştirisi hakkında bkz.: Etem Saba Özmen ve Müge Ürem, ‘Geçerli Sebep ile Dayanmaksızın Kullanılan Bozucu Yenilik Doğuran Hakkın Hukuki Sonuçları ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı Eleştirisi’ (2016) 90(3) İstanbul Barosu Dergisi 193, 193 vd.; Yargıtay 19. HD, E. 2008/12033, K. 2009/5950, T. 18.06.2009, <www.lexpera.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁸³ Bkz. yuk. dn 79; Benzer şekilde yapma borcu bakımından: “... yapma borcu başkası tarafından yerine getirilebilecek de olsa, borçlunun ifa etmeyeceği anlaşılınca borcun ifasının imkânsızlaştığı ve borçlunun bu imkânsızlık yüzünden doğan zararı tazmin edeceği kabul edilirse, sorun adil bir çözüme kavuşmuş olacaktır.” Oğuzman ve Öz, C. I (n 15) 452; Aksi yönde, “Borçlunun edadan imtina ettiği ve aynen ifaya icbar edilmediği hallerde de (Untunlichkeit), imkânsızlık bulunmamakla beraber, borçlu kusurlu ise BK. md. 96 tatbik edilir.” Haluk Tandoğan, *Türk Mes’uliyet Hukuku* (Vedat Kitapçılık 2010) 398; Genel olarak kusurlu sonraki ifa imkânsızlığının borcu sona erdirip erdirmediği hakkındaki görüşler için bkz.: Günergök ve Kayıhan (n 14) 317-318, 420-421.

sağlaması itibarıyla eleştirilmektedir⁸⁴. Ancak, sözleşmenin sona erdiğinin kabulü ile haksız feshin öznesini tazminat yükümlüsü haline getirmenin pratik ihtiyaçları⁸⁵ karşılamaya daha elverişli olduğu kanaatindeyiz. Zira bilineceği üzere, dağıtım ilişkisinde fesih bildiriminden sonra ilişkinin sürdürülmesi iki taraf için de çekilmez hale gelmekte ve temelinde güven yatan dağıtım sözleşmesi ilişkisinin bu halde sürdürülmesi taraflardan beklenemez hale gelmektedir⁸⁶. Bu durumda, haksız olarak sözleşme ile bağlı kalmayacağını kesin olarak açıklamış olan tarafın kusurlu ifa imkânsızlığına yol açtığını ve böylece taraflar arasında çekilmez hale gelen ilişkinin sonlandığını kabul etmenin isabetli olacağı kanaatindeyiz. Öte yandan, öğretide haksız feshi geçersiz kabul eden yazarların ileri sürdüğü üzere haksız feshin, olağan feshe tahvilinin; belirli süreli sözleşmeye ilişkin esaslara uygun olmayacağı; feshin hangi anda gerçekleştiğinin tespiti için ihbar süresi tespitinin ayrıca bir sorun olarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatini paylaşmaktayız⁸⁷.

III. MAHRUM KALINAN KÂRIN TESPİTİNE ESAS SÜRENİN BELİRLENMESİ

Belirli süreli dağıtım sözleşmesinin tazminata yol açacak şekilde erken feshi hâlinde, kâr mahrumiyetinin hangi süre esas alınarak hesaplanacağına ilişkin yargı kararları ve öğreti arasında ayrışma söz konusudur. Bu kapsamda, öncelikle yargı kararlarında benimsenen yaklaşım ortaya koyulacak; takiben öğretide savunulan görüş aktarılarak değerlendirmemiz sunulacaktır.

A. Yargıtay Ve Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

1. Yargıtay'ın Temel Ölçütü: İkame Sözleşme Akdedilmesi İçin Makul Süre Esası

Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında, belirli süreli dağıtım sözleşmelerinin haklı nedenle yahut haksız feshi hâlinde mahrum kalınan kârın

⁸⁴ Altınok Ormancı, *Süreklili Borç İlişkileri* (n 53) 220, 231, 256-257.

⁸⁵ Pratik ihtiyaçlar nedeniyle haksız feshin sona ermeye yol açtığının ve tazminat hakkı tanınmasının öğretide kabul edildiği: Demir Gökyayla (n 1) 230.

⁸⁶ Benzer yönde acentelik bakımından: "... fesih gerekçesiz veya haksız da olsa, yapılan fesih bildirimleriyle sözleşmenin sona erdiği kabul edilmiştir. Son olarak bu çözüm, acentelik ilişkisi gibi güvene dayalı ilişkiler açısından da yerindedir. Çünkü fesheden taraf sözleşme ilişkisini sona erdirmeye niyetini haksız bir sebebe dayandırsa da ortaya koymuştur." Helvacı ve Aksu (n 79) 990. Ayan (n 47) 56; Didem Kaya Cankat, *Acentelik Sözleşmesinin Sona Ermesi* (On İki Levha Yayıncılık 2019) 138-139.

⁸⁷ Aynı yönde -acentelik bakımından- eleştiriler öne süren: Ayan (n 47) 55-56.

tespitinde fesih sonrası ikame bir sözleşmenin kurulabileceği veya benzer bir faaliyete girişilebileceği makul süre dikkate alınmaktadır.

Makul sürenin tespitine ilişkin temel esasları ortaya koyan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.06.1996 tarihli kararında⁸⁸; sözleşmenin feshi sonrasında kâr mahrumiyetini talep eden davacının aynı bölgede, aynı nitelikte bir faaliyeti ne kadar sürede yeniden tesis edebileceğinin, somut olaya özgü araştırmalarla belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kararda, makul sürenin tespiti bakımından davacının fiilen yeni bir bayilik kurup kurmadığı; kurmamış ise imar planları, idari izin süreçleri, ruhsat imkânları ve bölgesel koşullar gibi unsurların birlikte değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu temel yaklaşımın sonraki tarihli kararlarda da istikrarlı biçimde sürdürüldüğü görülmektedir. Yargıtay 11., 13. ve 19. Hukuk Dairelerinin çok sayıda kararında, kâr mahrumiyetinin fesih sonrasında aynı nitelikte bir dağıtım sözleşmesinin ne kadar sürede kurabileceğinin; gerektiğinde sektör uzmanı bilirkişiler aracılığıyla tespit edilerek tazminata esas sürenin belirlenmesi gerektiği belirtilir⁸⁹. Bölge Adliye Mahkemelerinin istinaf incelemesinde de benzer yaklaşımın takip edildiği görülmektedir⁹⁰. Ancak aşağıda da belirtileceği üzere, mah-

⁸⁸ “... yapılacak iş öncelikle akdin feshinden sonra davacının aynı muntıkada bayilik kurup kurmadığı, kurmuş ise bu bayiliğin satışa başladığı tarihle akdin feshi tarihi arasında; geçen sürenin belirlenmesi, şayet fiilen bayilik kurmamış ise, iptal edilen bayiliğin İstanbul, Şişli, Gayrettepe gibi şehrin merkezi yerinde bulunduğu da dikkate alınarak, bu muntıkada akaryakat istasyonu kurulacak bir yerin belediye imar planlarına göre tefrik edilip edilmediği, imar planlarında akaryakat istasyonu olarak tefrik edilmiş bir yer varsa, bu yerlere yeni kurulması muhtemel akaryakat istasyonu için İl Trafik Komisyonu veya benzer kuruluşlar tarafından akaryakat istasyonu olarak kurulmasına izin verilmesinin olası bulunup bulunmadığının araştırılması gerekir. Bütün bu gelişmelerin olumlu sonuçlanması halinde akaryakat istasyonunun işletmeye açılması için işletme ruhsatının ne kadar sürede alınabileceği hususları dikkate alınarak, davacının bu şartları yerine getirmesi halinde ne kadar sürede yeni bir bayilik kurabileceğinin tespiti icap eder, bu hususların tahkik ve tespiti için gerektiğinde mahallin de talimat yoluyla keşif yapılması da gerçekleştirilerek, makul sürenin saptanması ve tüm delillerin değerlendirilmesi suretiyle hasıl olacak sonuç dairesinde bir karar verilmesinden ibarettir.” Yargıtay HGK, E. 1996/11-372, K. 1996/485, T. 12.06.1996, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

⁸⁹ Yargıtay 13. HD, E. 2012/1173, K. 2012/13791, T. 28.05.2012; Yargıtay 11. HD, E. 2012/15215, K. 2013/15130, T. 06.09.2013; Yargıtay 11. HD, E. 2014/6497, K. 2014/20280, T. 23.12.2014; Yargıtay 11. HD, E. 2018/92, K. 2019/2225, T. 25.03.2019; Yargıtay 11. HD, E. 2020/2537, K. 2020/4886, T. 10.11.2020; Yargıtay 11. HD, E. 2020/3126, K. 2021/3423, T. 07.04.2021; Yargıtay 11. HD, E. 2020/4195, K. 2022/64, T. 10.01.2022; Yargıtay 11. HD, E. 2021/3176, K. 2022/8584, T. 01.12.2022; Yargıtay 11. HD, E. 2022/4797, K. 2024/998, T. 13.02.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2023/3589, K. 2024/1639, T. 29.02.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2024/2070, K. 2024/7267, T. 09.10.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2025/1378, K. 2025/2996, T. 30.04.2025; Yargıtay 19. HD, E. 2015/3689, K. 2015/16904, T. 15.12.2015; Yargıtay 19. HD, E. 2017/4479, K. 2018/1825, T. 04.04.2018; Yargıtay 19. HD, E. 2018/2661, K. 2019/2508, T. 11.04.2019; Yargıtay 19. HD, E. 2018/2046, K. 2019/5241, T. 20.11.2019; ilgili kararlar için bkz. <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹⁰ İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi, E. 2022/655, K. 2024/1667, T. 24.10.2024; İstanbul BAM 13. Hukuk Dairesi, E. 2022/1569, K. 2025/212, T. 13.02.2025; İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/1799, K. 2025/1577, T. 09.10.2025; İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/1255, K. 2025/1502, T. 02.10.2025; ilgili kararlar için bkz. <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

keme kararlarında bu süre standartlaşmaktadır. Bu durum, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.06.1996 tarihli kararında belirtilen esaslardan uzaklaşıldığına işaret etmektedir.

2. Makul Sürenin Sayısal Olarak Standartlaştığı (3 Ay / 6 Ay) Kararlar

Yukarıda aktarıldığı üzere Yargıtay, kâr mahrumiyetinin hesabında süre bakımından ikame sözleşme akdedilmesi için gerekli makul sürenin esas alınması gerektiğini kabul etmektedir. Makul süre, doğası gereği; önceden sabitlenmesi mümkün olmayan, somut olayın özelliklerine göre belirlenmesi gereken bir ölçüt niteliği taşımaktadır.

Ancak Yargıtay uygulamasında özellikle belirli sektörlerde ve benzer uyumsuzluk tiplerinde, makul sürenin üç ay veya altı ay olarak belirlendiği kararların sayıca artış gösterdiği görülmektedir⁹¹. Tespit edilen çok sayıda karar, makul sürenin somut olayın özellikleri çerçevesinde belirlendiğini ifade etmekle birlikte; bu kararlarda aynı sürelerin sıklıkla tekrarlanması, makul süre ilkesinin fiilen sayısal kalıplar üzerinden uygulanmaya başlandığı izlenimine yol açmaktadır.

Tarafımızca tespit edilen birçok Yargıtay 11. Hukuk Dairesi kararında makul süre üç ay olarak benimsenmiştir⁹². Standart süre olarak üç ay tercihi nedeniyle, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin acentelikteki olağan feshi ihbar süresini kıyasen uygulayarak bu standardı geliştirmiş olabileceği akla gelebilir. Ancak bir Bölge Adliye Mahkemesi kararının ilave gerekçe belirtmeksizin onandığı kararda, üç aylık makul sürenin; TTK 121/1, 4 hükmünün kıyasen uygulanması suretiyle tespit edilmediği açıkça belirtilmektedir⁹³:

⁹¹ Bkz. a.ş.a. dn 90.

⁹² Yargıtay 11. HD, E. 2024/2070, K. 2024/7267, T. 09.10.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2022/4797, K. 2024/998, T. 13.02.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2022/2583, K. 2023/6065, T. 23.10.2023; Yargıtay 11. HD, E. 2021/3176, K. 2022/8584, T. 01.12.2022; Yargıtay 11. HD, E. 2020/3126, K. 2021/3423, T. 07.04.2021; Yargıtay 11. HD, E. 2020/2537, K. 2020/4886, T. 10.11.2020; ilgili kararlar bakımından bkz. <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹³ Yargıtay 11. HD, E. 2024/4597, K. 2025/2897, T. 28.04.2025 <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026); Benzer şekilde kıyasen uygulamanın mümkün olmadığı yönündeki BAM kararı: İstanbul BAM 43. Hukuk Dairesi, E. 2021/1472, K. 2025/225, T. 28.02.2025 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026; Benzer şekilde 19. Hukuk Dairesi'nin verdiği bir kararda, üç aylık süre kıyasen uygulama neticesinde tespit edilmiş, makul süre esas dikkate alınmadığı için bozma kararı verilmiştir: “*Davacı, otomobil satımı ve servis hizmeti vermekte olup, sözleşmenin feshi için verilecek ihbar süresi satıcının işletmesini başka biçimde değerlendirmesine olanak verecek uzunlukta olması gerekir. Tarafların durumu, anlaşmanın niteliği ve hacmi gözetilerek 3 aylık feshi ihbar süresinin yerinde olup olmadığı konusunda bilirkişi kurulundan rapor alınmalıdır. Mahkemece alınan iki bilirkişi raporunda feshi ihbar süreleri yönünden farklılık bulunduğundan yukarıdaki ilkeler ışığında davalının sözleşmeyi fesih için vermesi gereken makul süre tespit edilerek, varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmelidir. Mahkeme-*

“... her ne kadar 6102 Sayılı Kanun’un 121/4 hükmündeki üç aylık ihbar süresinin doğrudan esas alınması doğru değil ise de davacının davalı firmaya benzer tanınırlıkta bir firma ile benzer bir bayilik ilişkisi kurması için gereken makul sürenin üç ay olarak kabul edilebileceği ...”

Tespit edilen standart süre uygulamasının diğer grubunu ise Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ve Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında görülen ve makul süreyi altı ay olarak tespit eden kararlar oluşturmaktadır⁹⁴.

Yargıtay’ın içtihaden geliştirdiği süre standardını oldukça sıkı bir şekilde uyguladığı görülmektedir. Öyle ki Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin bir kararında, derece mahkemesi tarafından atanan bilirkişi tarafından iki yıllık süre, “makul süre” olarak belirlenmesine rağmen; Daire’nin kararlarında standart olarak altı aylık sürenin azami süre olarak uygulandığı ve buna göre karar verilmesi gerektiği belirtilerek bozma kararı verilmiştir⁹⁵. Benzer şekilde bir Bölge Adliye Mahkemesi kararında da ilk derece aşamasında bilirkişi tarafından tespit edilen uzun sürenin değil, emsal dosyalarda tespit edilerek standartlaşan altı aylık sürenin makul olacağı sonucuna ulaşılmıştır⁹⁶.

ce bu yönler gözetilmeden işletmenin niteliği ve hacmi gözetilmeden acentelere uygulanan 3 aylık feshi ihbar süresinin kıyasen uygulanarak, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiştir.” Yargıtay 19. HD, E. 2008/12033, K. 2009/5950, T. 18.06.2009, <www.lexpera.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹⁴ Yargıtay 19. HD, E. 2018/2046, K. 2019/5241, T. 20.11.2019; İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/1255, K. 2025/1502, T. 02.10.2025; İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/1799, K. 2025/1577, T. 09.10.2025 (makul süre 6 ay yerine 180 gün olarak tespiti); ilgili kararlar bakımından bkz. <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹⁵ “Mahkemece bozma ilamına uyulmakla alınan bilirkişi raporunda davacının, aynı bölgede, aynı şartlarla, yeni bir bayilik ilişkisi kurabilmesi için gerekli olan makul sürenin 2 yıl olduğu belirtilmiş ise de bu belirleme somut verilere dayalı olmayıp, uzun bir süre olmuştur. Dairemizin emsal uygulamalarına göre, bu süre en fazla 6 aydır. Mahkemece Dairemizin içtihatları gözetilerek bilirkişiden ek rapor alınarak suretiyle, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken eksik soruşturma ile karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 19. HD, E. 2018/2046, K. 2019/5241, T. 20.11.2019, <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹⁶ “Dairemizce istinaf incelemesi yapılan emsal dosyalardan tesbit edileceği üzere; altı aylık bir sürenin makul süre olarak kabulü uygun bulunmuştur. 01/02/2021 tarihli bilirkişi raporunda benimsenen ve davacının sunduğu kayıtlara göre feshi tarihleri olan 14/10/2014-14/04/2015 tarihleri arasındaki altı ay için (2014 Ekim için 6,36 ton, Kasım için 23,86 ton, Aralık için 23,86 ton, 2015 Ocak için 23,86 ton, Şubat için 23,86 ton, Mart için 23,86 ton, Nisan’da 14 gün için 11,13 ton olmak üzere toplam=) 136,79 ton ürün için 116,50USD/ton üzerinden 15.936,04-USD kar mahrumiyeti alacağı hesaplanmıştır. Ancak mahkemece gerekçeli kararda yer verildiği üzere 14/10/2014-01/03/2017 tarihleri arası için hesaplanan 78.654-USD kar kaybı alacağı doğduğu tesbitine yer verilmesi doğru olmadığından, makul süre olarak kabulü gereken 6 aylık süre için 15.936,04-USD kar mahrumiyeti talep edilebileceği, eldeki davada 1.000-USD talep edildiğinden ve hükümlenen miktar bu limiti aşmadığından hükmedilen tutara yönelik istinaf nedeni yerinde değil ise de, gerekçe itibarıyla davalının istinafi yerinde bulunmuştur.” İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi, E. 2022/1255, K. 2025/1502, T. 02.10.2025, <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

3. Ayrık ve İstisnai Kararlar: Bakiye Sözleşme Süresinin Esas Alındığı Kararlar

Yargıtay uygulamasında az sayıda da olsa, kâr mahrumiyetinin hesaplanmasında sözleşmenin bakiye süresinin esas alındığı kararlar tespit edilebilir.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi tarafından verilen bir kararda, taraflar arasındaki sözleşmede açıkça sözleşme süresinin sonuna kadar kâr mahrumiyetinin talep edilebileceğine ilişkin özel düzenleme bulunması nedeniyle; bu düzenlemeye itibar edilerek sözleşmenin bakiye süresi tazminatın tespitinde esas alınmıştır⁹⁷.

Bir başka kararda ise, davacının ikame bir faaliyete girişmesinin fiilen mümkün olmaması nedeniyle, bakiye sözleşme süresinin esas alındığı Bölge Adliye Mahkemesi kararı Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından ilave gerekçe belirtilmeksizin onanmıştır⁹⁸.

Bir diğer kararda ise Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, bakiye sözleşme süresini esas alan ilk derece mahkemesi kararını düzelterek onamakla birlikte; kararda yalnızca vekalet ücretine ilişkin olan kısmı düzeltmiştir⁹⁹. Böylece, bakiye sözleşme süresini esas alan karar Yargıtay denetiminden geçerek kesinleşse de kararda niçin bakiye sözleşme süresinin esas alındığına dair gerekçe bulunmamaktadır.

⁹⁷ “Öte yandan, sözleşmenin 26.maddesinde herhangi bir yoruma mahal bırakmayacak şekilde anlaşma süresinin sonuna kadar mahrum kalınan kâr karşılığı tazminat istenebileceği hükme bağlanmıştır. Bu durumda mahkemece belirtilen sözleşme hükümleri gözetilmeden ve TTK.nun 20.maddesi hükmünde yer alan tacirin ticareti ile ilgili işlerde basiretli davranması gerektiği kuralı ile sözleşmeye bağlılık ilkesi de dikkate alınmadan kâr mahrumiyeti talebi yönünden eksik tazminata hükmedilmiş olması doğru görülmüştür.” Yargıtay 19. HD, E. 2011/16530, K. 2012/6544, T. 17.04.2012, <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹⁸ “Bilirkişi raporları ve Mahkeme gerekçesinde açıklandığı üzere davacının sözleşmenin feshi sonrasında emsal bir iş bulmasının mümkün olmadığı, sektörün mevcut durumu ile taraflar arasındaki sözleşmenin rekabet yasağına ilişkin 12 ay süreli 8. maddesi hükmünün birlikte değerlendirilmesi sonucunda, özel olarak kendisinin çalışması halinde de 12 aylık bakiye dönem sonuna kadar kazanç elde edemeyeceği, sözleşmenin feshi sonrasında davacının net satışlarının 2010 yılında büyük oranda düştüğü ve sonraki yıllarda sıfır olduğu dikkate alındığında, davacının davalı ile olan sözleşme kapsamı dışında başkaca bir ticaretinin de bulunmadığı, karlılık oranı %4.63 olup davacının bakiye 7 ay 7 günlük kazanç kaybı tutarının 497.717,71TL hesaplandığı, taraflar arasındaki sözleşmede davacıya taahhüt edilmiş kârlılık oranı bulunmadığı, ... firması ile davacı arasındaki ticari ilişkideki kârlılık oranının, davacının davalı ile olan ticari ilişkisinde esas alınmayacağı, davacı vekilince emsal olarak gösterilen İstanbul 10. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2017/54 E. sayılı dosyasında tespit edilip kesinleşen bir kârlılık oranı bulunmadığı, davacı farklı olan söz konusu davadaki kârlılık oranın işbu davada esas alınmasının mümkün olmadığı, sözleşmenin bakiye süresi bakımından 5 yıllık sürenin dikkate alınmış olması dışında, taraf vekillerinin kâr kaybı hesaplaması bakımından ileri sürdükleri istinaf nedenlerinin yerinde görülmediği... Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 Sayılı Kanun'un 370. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA...” Yargıtay 11. HD, E. 2023/4102, K. 2024/5955, T. 04.09.2024, <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

⁹⁹ Yargıtay 11. HD, E. 2011/11322, K. 2012/17843, T. 12.11.2012, <www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

B. Öğretideki Görüşler

Öğretide birçok yazar, ifadan beklenen menfaatin karşılığı olarak olumlu zararı tazmin edecek şekilde bakiye sözleşme süresi dikkate alınarak tazminatın belirlenmesi gerektiğini öne sürmektedir. Konuya dair görüş belirten yazarların, yaklaşımlarını kısaca özetlemek gerekirse:

- Konuyu tek satıcılık bakımından değerlendiren *Tandoğan* bakiye sözleşme süresi esas alınarak yoksun kalınan kârın tazmin edilmesi gerektiğini belirtmektedir¹⁰⁰. Yazar, hizmet akdinin haklı nedenle feshi hakkındaki 818 sayılı BK m. 345/1¹⁰¹ (TBK m. 437/1) hükmünü kıyasen uygulayarak bu çıkarımı yapmaktadır¹⁰². Yazara göre haklı neden, karşı tarafın sözleşmeye aykırı davranışından kaynaklanmıyorsa 818 sayılı BK m. 345/2 kıyasen uygulanmalı ve hâkim hakkaniyete uygun bir şekilde feshin mali sonuçlarını takdir etmelidir. Yine, konuyu tek satıcılık bakımından değerlendiren yazarlardan *Demir Gökyayla*, sözleşme devam edecek olsaydı uğranmayacak olan müspet zarar olarak sözleşmenin sonuna kadarki süre için tazminat istenebileceğini ifade etmektedir¹⁰³.
- Konuyu bayilik sözleşmeleri bakımından ele alan *Şenol*, sözleşmenin kalan süresinin tazminatın hesaplanmasında esas alınmasının uygun olacağını savunmaktadır¹⁰⁴. Ancak yazara göre tarafların belirlediği sözleşme sürenin bakiyesi, bayinin gerçekleştireceği yatırımların amorti etmesi için gerekli süreden daha kısa olması halinde hâkimin sözleşmeye müdahalesi ile “olması gereken daha uzun sözleşme süresi” tespit edilecek ve tazminat bu sözleşme süresi esas alınarak belirlenecektir¹⁰⁵.
- Belirli süreli franchise sözleşmelerinin feshi bağlamında konuyu değerlendiren *Aktaş*, fesheden tarafın belirli süreli sözleşmelerde; belirli sürenin sonuna kadar yoksun kalınan karın tazminini talep edebileceğini ifade etmektedir¹⁰⁶.

¹⁰⁰ Tandoğan, *Borçlar Özel* (n 7) 59.

¹⁰¹ 818 sayılı Borçlar Kanunu m. 345: “(1) Muhik sebepler bir tarafın akte riayet etmemesinden ibaret olduğu takdirde bu taraf diğer tarafa, onun akit ile müstahak iken mahrum kaldığı fer’i menfaatlerde nazara alınmak üzere tam bir tazminat itasıyla mükellef olur. (2) Hâkim, vaktinden evvel feshin mali neticelerini, hâli ve mahallî âdeti göz önünde tutarak takdir eder.” RG, T. 29.04.1926, S. 359.

¹⁰² Benzer şekilde franchise alanın, hizmet sözleşmesindeki işçiye benzetildiği ve hizmet sözleşmesinin haksız feshi kaynaklı tazminata hak kazandığı yönündeki İsviçre Federal Mahkemesi’nin 26.03.1992 tarihli kararı (BGE 118 II 157) için bkz.: Yeniocak (n 7) 148-149.

¹⁰³ Demir Gökyayla (n 1) 208.

¹⁰⁴ Şenol (n 1) 289; Aynı doğrultuda: Sezin Ezgi Sarıakçalı Alkaç, *Akaryakıt İstasyonu Bayilik Sözleşmesi* (On İki Levha Yayıncılık 2017) 395; Elif İlkay Nurcu, *Bayilik Sözleşmesi* (Seçkin Yayıncılık 2021) 122;

¹⁰⁵ Şenol (n 1) 289-290.

¹⁰⁶ Aktaş (n 38) 80.

- Konuyu acentelik bakımından değerlendiren *Kaya*, TBK m. 50 vd. hükümlerinin dikkate alınarak belirli süreli sözleşmenin süresinden önce feshe-dilmesi durumunda karşı tarafın kalan süre ile orantılı tazminat talebinde bulunacağını belirtmektedir¹⁰⁷. Benzer şekilde, *Ayan*'a göre, belirli süreli sözleşmelerde -hem haklı nedenle hem haksız- fesih ile sözleşme sona erer; sonuç olarak, bakiye sözleşme süresi kadar yoksun kalınan kârın tazmin edilmesi gerekmektedir¹⁰⁸.
- Konuyu genel olarak sürekli edimli sözleşmeler bakımından ele alan *Altınok Ormancı*, haklı nedene dayanan fesihte, olumlu zararın ifadaki menfaati koruması esası gereğince sözleşme süresi sonuna kadar tazminat istenebileceğini ifade etmektedir¹⁰⁹. Yazar, haksız fesihte de aynı doğrultuda -haksız fesihte sadece istisnai hallerde sözleşmenin sona erdiğini kabul etmekle birlikte- feshin muhatabının sözleşme süresi sonuna kadar tazminat isteyebileceğini savunmaktadır¹¹⁰. Yine sürekli edimli sözleşmeler kapsamında *Demirsatan*, haklı nedenle fesih bakımından tazminata esas alınacak süreyi, sözleşme süresini esas alınarak belirlenmesi gerektiği kanaatinde-dir¹¹¹. Bu çerçevede yazar, haklı nedenle fesihte; fesheden tarafın malvarlığının sözleşme süresi sonunda bulunacağı hâl ile feshin hüküm ifade ettiği andaki hâlin karşılaştırılacağını ve aradaki farka tekabül eden zararın tazmin edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yine sürekli edimli borç ilişkileri bağlamında konuyu ele alan *Gümüş*, belirli süreli sözleşmelerde sözleşme süresinin sonuna kadar geçecek süre için tazminat istenebileceğini ileri sürmektedir¹¹².

C. Değerlendirmelerimiz

Öncelikle, Yargıtay kararlarında -yukarıda da aktarıldığı üzere- mahrum kalınan kârın hesaplanmasında ifa menfaatine karşılık gelen bakiye süre değil; ikame bir işe veya akde girişilecek “makul süre” esası benimsenmektedir. Yargıtay’ın bu yaklaşımı, yukarıda pek çok yazarın da isabetle vurguladığı üzere sözleşmenin feshi ile ortaya çıkan olumlu zararın temelinde yatan ifa menfaatinin

¹⁰⁷ A. Kaya, *Acentelik Şerhi* (n 9) 219.

¹⁰⁸ Ayan (n 47) 86-88.

¹⁰⁹ Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 241.

¹¹⁰ Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 253.

¹¹¹ Demirsatan (n 19) 285.

¹¹² Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) s. 1213; Benzer yönde, Günergök ve Kayıhan (n 15) 401; Ş. Deren Gündüz, *Olumlu Zarar* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 235-236.

karşılanması gereğiyle bağdaşmamaktadır. Öte yandan, Yargıtay kararlarında her ne kadar “makul süre”nin her somut olayın şartlarına göre tespit edilmesi gerektiği vurgulansa da mahrum kalınan kârın talep edilebileceği sürenin üç aylık ve altı aylık sürelerle standartlaştığı görülmektedir. Öyle ki, bazı kararlarda yerel mahkemece atanan bilirkişi tarafından daha uzun tespit edilen makul süre, standart süreye uygun olmadığı gerekçesiyle uygun bulunmamış; bozma kararı verilmiştir¹¹³. Bu durum, makul süre ile değil; üç ve altı aylık sürelerle sınırlanan standart sürelerle tazminata karar verilmesinin yerleşik bir uygulamaya dönüştüğünü göstermektedir. Yargıtay’ın bu yaklaşımı, belirli süreli dağıtım sözleşmelerinin haksız feshini teşvik edebilecek bir anlayışa neden olabilecektir. Zira haksız fesihte bulunan taraf, karşı tarafın ifa menfaatine göre oldukça düşük bir süreyi esas alan tutarda tazminat ödeyerek ilişkiyi sonlandırabilecektir.

Kanaatimizce, öğretilerde birçok yazarın da ileri sürdüğü üzere, belirli süreli dağıtım sözleşmesinin -karşı tarafın kusuru ile- haklı nedenle feshinde veya haksız feshinde sözleşmenin olağan sona erme tarihine kadar geçecek süre esas alınarak tazminatın hesaplanması gerekmektedir. Zira belirli süreli sözleşmenin feshinde, tazminat ile korunan menfaat; zarar görenin olumlu zararının karşılanmasıdır. Bilindiği üzere olumlu zarar, sözleşme uyarınca ifanın yerine getirilmesi halinde sağlanacak olan ifa menfaatinin¹¹⁴ esas almaktadır¹¹⁵. Bu nedenle, ifadan beklenen menfaati karşılar şekilde olumlu zararın tazmin edilebilmesi için, sözleşme süresi dolmuş olsaydı içinde bulunulacak maddi durum (*status quo post*)¹¹⁶ gözetilerek sözleşmenin bakiye süresini esas almanın isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Ancak bakiye sözleşme süresi görüşümüze bir istisna getirmek gerekmektedir: zarar görenin zararı azaltma külfeti¹¹⁷. Borçlar hukukunun temel ilkesi olarak

¹¹³ Bkz. yuk. dn 93; Benzer şekilde bkz. yuk. dn 94.

¹¹⁴ Murat Topuz, *Maddi Zarar ve Bu Zararın Belirlenmesi* (3. Bs., Seçkin Yayıncılık 2023) 128; Mehmet Serkan Ergüne, *Olumsuz Zarar* (Beta Yayıncılık 2008) 26 vd. ve 55 vd.

¹¹⁵ Tandoğan, *Mes’uliyet* (n 83) 64, 426; Tekinay, Akman, Burcuoğlu ve Altop (n 15) 857; Topuz (n 114) 126; Ergüne (n 114) 55 vd.; Gündüz (n 112) 27 vd.

¹¹⁶ Altınok Ormanci, *Sürekli Borç İlişkileri* (n 53) 241; Gündüz (n 112) 235-236.

¹¹⁷ TBK m. 114/2 atfıyla sözleşmesel sorumlulukta ve tazminatın hesaplanmasında TBK m. 52 kıyasen uygulanır. TBK m. 52 uyarınca “zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldıracaktır”. Genel olarak zararı azaltma külfeti ve tazminatın indirilmesi hakkında bkz.: Tandoğan, *Mes’uliyet* (n 83) 431, Pınar Altınok Ormanci, *Zararı Azaltma Külfeti* (On İki Levha Yayıncılık 2016) 12 vd.; Ergüne (n 114) 365; M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. II* (18. Bs., Vedat Kitapçılık 2023) 131; Eren (n 15) 877-879; Halûk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (19. Bs., Beta Yayıncılık) 279; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 44) 571; “Hareketsiz kalan ve zararı baskılamak için önlem almayan zarar gören, böylelikle zararın önlem vasıtasıyla engellenebilir olan kısmının giderimine hak kazanamaz.” Franz Werro ve Erdem Büyüksağış, *Sorumluluk Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2025) 415.

kabul edilen¹¹⁸ zararı azaltma külfetine göre zarar gören, makul bir kişiden beklenen hareket tarzını¹¹⁹ gerçekleştirerek zararın artmasına engel olmamışsa, hatta zararını azaltmamışsa zararın bir kısmına kendisinin katlanması gerekmektedir¹²⁰. Dağıtım sözleşmesinin feshinde de tazminat alacaklısının makul bir kimseden - özellikle basiretli tacirden-¹²¹ somut olayın şartlarına göre dürüstlük kuralı uyarınca alması beklenen önlemleri alması hâlinde gerçekleşmeyecek kâr kayıpları ölçüsünde mahrum kalınan kârın kapsamı daraltılacaktır¹²². Tazminatın kapsamına etki eden bu hususu hâkim re'sen nazara alacaktır¹²³.

Sonuç olarak belirli süreli dağıtım sözleşmelerinin erken feshinde talep edilebilecek kâr mahrumiyetinin hesaplanmasında, öncelikli olarak kalan sözleşme süresi için kâr mahrumiyetinin kural olarak tazmin edilmesi; bakiye sürenin ancak zararı azaltma külfetinin yerine getirilmediği ihtimalde tenkise tabi tutulması gerekir.

SONUÇ

Taraflar arasında dikey bir dağıtım ilişkisi kuran, sürekli edimli borç ilişkisi kurmaları ve çerçeve sözleşme niteliği taşımaları itibarıyla benzer özellikler taşıyan bayilik, franchise ve tek satıcılık sözleşmeleri makalemiz kapsamında dağıtım sözleşmeleri çatı kavramı altında irdelenmiştir. Bu çerçevede, dağıtım sözleşmelerinin genel özellikleri ve feshin hangi hallerde tazminata neden olduğu irdelendikten sonra; bu sözleşmelerin belirli süreli akdedilmesi ve süresi dolmadan feshedilmesi halinde tazminata esas olacak sürenin belirlenmesi özel olarak incelenmiştir. Belirli süreli dağıtım sözleşmelerinin feshinde mahrum kalınan kâr talebi, iki durumda gündeme gelmektedir: karşı tarafın kusuru nedeniyle haklı nedene dayalı olağanüstü fesih ve haksız fesih.

¹¹⁸ Altınok Ormancı, *Zararı Azaltma* (n 114) 12.

¹¹⁹ Altınok Ormancı, *Zararı Azaltma* (n 114) 73 vd.

¹²⁰ Altınok Ormancı, *Zararı Azaltma* (n 114) 13.

¹²¹ “*Tacirlerin, ticarî işletmeleriyle alâkalı akitlerinde ihtimam ölçüsü daha ağırdır.*” Tandoğan, *Mes’uliyet* (n 83) 419. Ayrıca bkz.: Nomer Ertan (Ülgen, Helvacı, Kaya) (n 9) 269; Yargıtay 11. HD, E. 2022/6064, K. 2024/379, T. 17.01.2024; Yargıtay 11. HD, E. 2015/10800, K. 2016/5529, T. 23.05.2016, <www.lexpera.com.tr> (Erişim Tarihi 10 Ocak 2026).

¹²² Altınok Ormancı, *Zararı Azaltma* (n 114) 133-134.

¹²³ Tandoğan, *Mes’uliyet* (n 83) 273; Nomer (n 117) 279; “... hakim zararın tutar ve kapsamını doğrudan doğruya (resen) araştırmak ve tesbit etmek zorundadır. Bu zararı tesbit ederken de halin mutad cereyanı yanında, zarar görenin zararın azaltılması ve çoğalmasının önlenmesi için aldığı veya alması gereken tedbirleri de gözönünde bulunduracak ve gerektiğinde BK.nun 44. maddesini uygulayacaktır.” Yargıtay HGK, E. 1996/372, K. 1996/485, T. 12.06.1996, <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 10 Ocak 2026.

Yargıtay uygulamasında, temel prensip olarak mahrum kalınan kârın hesabında makul süre esasının benimsendiği görülmüştür. Bununla birlikte, kararlarda çoğu zaman üç ay veya altı ay gibi süreler dikkate alınarak standartlaşma eğilimli bir yaklaşım sergilendiği tespit edilmiştir. Öyle ki bu standart sürelere uymayan derece mahkemesi kararlarının Yargıtay tarafından bozulduğu görülmüştür. Öğretide konu hakkında görüş belirten yazarlar ise Yargıtay kararlarından ayrılan bir yaklaşım göstermektedir. Bu kapsamda, belirli süreli sözleşmeler bakımından olumlu zararın tazmini için bakiye sözleşme süresinin esas alınması gerektiği savunulmaktadır.

Çalışmamız kapsamında öğretilerdeki bakiye süre görüşüne iştirak edilerek mahrum kalınan kârın, fesih tarihinden başlayarak sözleşmede öngörülen sona erme tarihine kadar geçecek süre dikkate alınarak belirlenmesinin; olumlu zarar ve ifa menfaatinin karşılanması esasına uygun olacağı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, tazminatın kapsamının belirlenmesinde zararı azaltma külfetinin göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak belirli süreli dağıtım sözleşmelerinin, sözleşmenin süresi sona ermeden feshedilmesi halinde mahrum kalınan kârın kural olarak bakiye sözleşme süresi esas alınarak belirlenmesi; ancak bu sürenin zararı azaltma külfeti çerçevesinde somut olay şartları gözetilerek daraltılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Hakem Değerlendirmesi : Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması : Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek : Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review : *Externally peer-reviewed.*

Conflict of Interest : *The authors has no conflict of interest to declare.*

Grant Support : *The authors declared that this study has received no financial support.*

KAYNAKÇA

- Antalya G, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/1, 3* (2. Bs., Seçkin Yayıncılık 2019).
- Aktaş LD, *Franchise Sözleşmesinin Sona Ermesi Halinde Tarafların Hak ve Yükümlülükleri* (On İki Levha Yayıncılık 2021).
- Altınok Ormancı P, *Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi* (Vedat Kitapçılık 2011).
- *Zararı Azaltma Külfeti* (On İki Levha Yayıncılık 2016).
- Arkan S, *Ticari İşletme Hukuku* (31. Bs., Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2025).
- Bahtiyar M ve diğerleri, *Ticari İşletme Hukuku* (2. Bası, Beta Yayıncılık 2025).
- Aslan İY, *Rekabet Hukuku* (Ekin Yayıncılık 2021).
- Aşçıoğlu Öz G, ‘Rekabet Hukukunda Dikey Anlaşmalar’ içinde Şanlı KC (ed), *Rekabet Hukuku ve Dikey Anlaşmalar* (On İki Levha Yayıncılık 2008)
- Ay Ö, *Otomotiv Sektöründeki Dağıtım Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hukuki İlişkilerin Rekabet Hukuku Düzenlemeleri Açısından İncelenmesi* (On İki Levha Yayıncılık 2017).
- Ayan Ö, *Acentenin Denkleştirme Talep Etme Hakkı* (Seçkin Yayıncılık 2008).
- Ayata Y, *Franchise Sözleşmesinde Tarafların Borçları* (Vedat Kitapçılık 2015).
- Ayhan R, Çağlar H ve Özdamar M, *Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar* (Yetkin 2024).
- Buz V, *Borçlunun Temerrüdünde Sözleşmeden Dönme* (Yetkin Yayınları 2014).
- Cantürk BC, *Franchise Sözleşmesinde Denkleştirme İstemi* (On İki Levha Yayıncılık 2020).
- de Haller T, *Le Contrat de Franchise en Droit Suisse* (Imprimeries Populaires Lausanne 1978)
- Demir Gökyayla C, *Milletlerarası Özel Hukukta Tek Satıcılık Sözleşmeleri* (2. Bs., Vedat Kitapçılık 2013).
- Demirsatan B, *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi* (2. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2021).

- Erdem HE, *Millîterarası Ticaret Hukuku* (3. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2024).
- Erdem HE, ‘Türk ve İsviçre Hukuklarında Denkleştirme Talebi’ içinde *Türk Ticaret Kanunu İle İlgili Makaleler (2009-2016)* (On İki Levha Yayıncılık 2017).
- Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (28. Bs., Legem Yayınevi 2023).
- Eren F ve Dönmez Ü, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi C. II* (Yetkin Yayınları 2022).
- Ergüne MS, *Olumsuz Zarar* (Beta Yayıncılık 2008).
- Gümüş MA, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C. I* (Vedat Kitapçılık 2008).
- Gümüş MA, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (Yetkin Yayınları 2021).
- Gündüz ŞD, *Olumlu Zarar* (On İki Levha Yayıncılık 2020).
- Günergök Ö ve Kayıhan Ş, *Borçlar Hukuku Dersleri (Genel Hükümler)* (2. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2024).
- Gürzumar OB, *Franchise Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerin Temelini Oluşturan Sistemlerin Hukuken Korunması* (Beta Yayıncılık 1995).
- Güven P, *Rekabet Hukuku* (2. Bs., Yetkin Yayınları 2008).
- Helvacı İ, *Hukuki Mütalaalar (2000-2010)* (On İki Levha Yayıncılık 2010).
- Helvacı İ, *Turkish Contract Law* (2. Bs., On İki Levha Yayıncılık 2017).
- Helvacı M ve Aksu R, ‘Acentelik Sözleşmesinin Haklı Sebep Sona Ermesinde Fesih Usulünün İncelenmesi’ (2022) C. XII, S. 2, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 981.
- İnan N, ‘Tek Satıcılık Sözleşmesi ve Üçüncü Kişiler’ (1993) 17(2) BATİDER 57.
- İşgüzar H, *Tek Satıcılık Sözleşmesi* (Dayınlarlı Yayıncılık 1989).
- Karabağ Bulut N, *Medeni Kanununun 23. Maddesi Kapsamında Kişilik Hakkının Sözleşme Özgürlüğüne Etkisi* (On İki Levha Yayıncılık 2014).
- Kaya A, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi: Acentelik* (2. Bs., Beta Yayıncılık 2016).
- Kaya İ, *Acentelik Hukuku* (Adalet Yayınevi 2014).
- Kaya Cankat D, *Acentelik Sözleşmesinin Sona Ermesi* (On İki Levha Yayıncılık 2019).
- Kayıhan Ş, *Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi* (Umuttepe Yayın 2018).
- Kırca Ç, *Franchise Sözleşmesi* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları 1997).
- Kocayusufpaşaoğlu N ve diğerleri, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm C. I* (Vedat Kitapçılık 2017).
- Kuntalp E, *Karışık Muhtevalı Akit* (2. Bs., Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2013).

- Küçükayhan Aşcıoğlu M, *Rekabet Hukuku ve Dağıtım Sözleşmeleri* (Adalet Yayınevi 2011).
- Nomer HN, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Beta Yayıncılık 2023).
- Nurcu Eİ, *Bayilik Sözleşmesi* (Seçkin Yayıncılık 2021)
- Oğuzman MK, *Türk Borçlar Kanunu ve İş Mevzuatına Göre Hizmet İş Akdinin Feshi* (İsmail Akgün Matbaası 1955)
- Oğuzman MK ve Öz MT, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I* (21. Bs., Vedat Kitapçılık 2023)
- Oğuzman MK ve Öz MT, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. II* (18. Bs., Vedat Kitapçılık 2023).
- Oktay S, 'İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması' (1996) 55(1-2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 263.
- 'Uzun Süreli Sözleşmelerin Geçerliliği ve Sona Erme Düzeni' (1997) 55(3) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 209.
- Özkan RA, 'Acentelik Sözleşmesinin Sona Ermesinde Haklı Sebebin İncelenmesi' (2021) 80(1) Ankara Barosu Dergisi 1.
- Özmen ES ve Ürem M, 'Geçerli Sebebe Dayanmaksızın Kullanılan Bozucu Yenilik Doğuran Hakkın Hukuki Sonuçları ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı Eleştirisi' (2016) 90(3) İstanbul Barosu Dergisi 193.
- Poroy R ve Yasaman H, *Ticari İşletme Hukuku* (Vedat Kitapçılık 2018).
- Sak B, *Dağıtım Sözleşmelerinde Denkleştirme İstemi* (On İki Levha Yayıncılık 2020).
- Sanlı KC, *Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunda Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği* (Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi No 3, Rekabet Kurumu 2000).
- Sarıakçalı Alkaç SE, *Akaryakıt İstasyonu Bayilik Sözleşmesi* (On İki Levha Yayıncılık 2017).
- Seliçi Ö, *Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi* (Fakülteler Matbaası 1976).
- Serozan R, *Sözleşmeden Dönme* (Vedat Kitapçılık 2007).
- Şener OH, *Ticari İşletme Hukuku* (Seçkin Yayıncılık 2020)
- Şenol AN, *Bayilik Sözleşmesi Sona Ermesi ve Sonuçları* (Vedat Kitapçılık 2011)
- Şua MF, 'Franchise Sözleşmesinin Tanımına Yeni Bir Bakış' (2007) 4(2) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 57
- Tandoğan H, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri C. I/1* (Vedat Kitapçılık 2008).
- 'Tek Satıcılık Sözleşmesi' (1982) 11(4) BATİDER 1.
- *Türk Mes'uliyet Hukuku* (Vedat Kitapçılık 2010).

- Tekinay SS ve diğlerleri, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Filiz Kitabevi 1993).
- Topuz M, *Maddi Zarar ve Bu Zararın Belirlenmesi* (3. Bs., Seçkin Yayıncılık 2023).
- Werro F ve Büyüksağış E, *Sorumluluk Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2025).
- Ülgen H ve diğlerleri, *Ticari İşletme Hukuku* (On İki Levha Yayıncılık 2019).
- Yeniocak U, *Franchise Sözleşmesi* (Seçkin Yayıncılık 2016).